

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Přívlastek ve španělštině

Vedoucí práce: Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D.

Autor práce: Bc. Michaela Čermáková

Studijní obor: Španělský jazyk

Ročník: druhý

2014

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné databázi STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Praha, 28. dubna 2014

.....
Bc. Michaela Čermáková

Poděkování:

Ráda bych poděkovala všem, kteří mi během psaní této práce poskytli pomoc i potřebnou podporu. Zvláštní dík patří vedoucímu mé práce, Mgr. Miroslavě Aurové, Ph.D. za trpělivé vedení mé práce, cenné rady a připomínky.

ANOTACE

Předmětem diplomové práce ‚Přívlastek ve španělštině‘ je analýza prostředků, které španělština používá pro vyjádření přívlastku. Cílem práce je na základě studia podkladů vycházejících z české i španělské lingvistické definovat tento větný člen a popsat jednotlivé druhy přívlastků. V teoretické části se nejprve zaměříme na utřídění nejednotné terminologie a pokusíme se oba zdánlivě neslučitelné jazykové systémy spojit v jeden. Následně se budeme detailněji věnovat popisu přívlastků z různých formálních hledisek. Jedná se o přívlastky shodné a neshodné, těsné a volné a několikanásobné a postupně rozvíjející. V praktické části budeme vycházet z poznatků získaných v části teoretické, které použijeme při analýze vybraných textů přejatých ze španělských periodik. Výsledky našeho zkoumání uvedeme v závěru práce, který je doplněn o grafické zpracování vybraných výsledků. Součástí práce je resumé ve španělštině.

ABSTRACT

The thesis “Attribute in Spanish language” is aimed at the analysis of the word patterns that are used to build an attribute. The target of the thesis is to define attributes as a part of a sentence and describe every particular kind of them. This analysis is based on the study of linguistic materials coming from both, Czech and Spanish sources. First, the theoretical part will be focused on the unification of the terminology. It will also be attempted to connect these two very different language systems in one. Further, the attribute will be described in detail from various formal points of view. In the practical part the findings from the theoretical part will be applied to analyze some text taken from Spanish periodicals. The results of analysis will be stated in the third part of the thesis, conclusion. The graphical illustration of the chosen results is would also be presented in the conclusion. *Résumé* in Spanish is also part of this thesis.

Obsah

ÚVOD.....	7
1. TEORETICKÁ ČÁST	10
1.1 STRUČNÉ PŘEDSTAVENÍ JEDNOTLIVÝCH ZDROJŮ.....	10
1.1.1 Stručná charakteristika zdrojové literatury.....	10
1.2 OBECNÉ CHARAKTERISTIKY PŘÍVLASTKU	12
1.3 CHARAKTERISTIKY PŘÍVLASTKU NA ZÁKLADĚ FORMÁLNÍCH VZTAHŮ.....	16
1.3.1 Morfologická (ne)shoda	16
1.3.2 Volnost/těsnost.....	24
1.3.3 Počet prvků	27
1.4 ZÁVĚREČNÁ SYNTÉZA.....	36
2 PRAKTICKÁ ČÁST	42
2.1 Postup při analýze a definice použitých textů	42
2.2 Kvantitativní údaje zkoumaného jazykové materiálu	44
2.3 analýza výskytu nominálních syntagmat v rámci větného celku	45
2.4 Analýza výskytu shodných a neshodných přívlastků.....	46
2.5 Analýza ostavení přídavného jména vůči řídicímu substantivu	49
2.6 Analýza použití různých druhů předložek při tvorbě nehodného přívlastku.....	51
2.7 Analýza výskytu těsného a volného přívlastku	53
2.8 Analýza výskytu několikanásobného a postupně rozvíjejícího přívlastku	56
2.9 Analýza postavení přívlastku vůči rozvíjenému substantivu.....	62
ZÁVĚR.....	64
RESUMEN	68
SEZNAM LITERATURY	73

1 ÚVOD

Jak již napovídá samotný název, tato diplomová práce se bude věnovat španělskému přívlastku, tedy větnému členu, jehož hlavní funkcí je rozvíjet podstatné jméno. Ačkoliv se při vyslovení tématu „přívlastek ve španělštině“ může zdát, že téma není dostatečně obsáhlé ani zajímavé, aby bylo možné mu věnovat celou diplomovou práci, opak je pravdou. Pro většinu lidí je přívlastek pouze název pro větný člen, jehož význam ve větě, již dávno zapomněli. Někteří si možná vzpomenou, že se jeho hlavní funkcí je rozvíjet podstatné jméno, ale kolik z nás si vzpomene na termíny jako shodný a neshodný přívlastek? Kolik z nás dokáže definovat rozdíl mezi přívlastkem těsným a volným? Co je to apozice? Kolik z nás by dokázalo ve větě určit přívlastek několikanásobný nebo postupně rozvíjející? Jak na tuto problematiku nahlíží španělština? V této práci se pokusíme zodpovědět všechny zmíněné otázky a na závěr porovnat výskyt jednotlivých druhů tohoto komplementu na vybraných publicistických textech.

Již při zběžném prolistování gramatik vycházejících ze španělské lingvistické tradice, zjistíme, že téma přívlastku není tak snadné, jak se nám zpočátku mohlo zdát. Ve většině těchto publikací totiž tento větný člen vůbec nenajdeme. Španělský jazykový systém vychází z odlišné jazykovědné tradice než čeština a tudíž pro něj přívlastek není větným členem, kterému by byla věnovaná pozornost odpovídající například předmětu nebo příslovečným určením. Pokud začneme detailněji pátrat v obsahu jednotlivých publikací, nejčastěji narazíme na výraz *modificador* nebo *complemento del nombre*. Tato pojmenování odpovídají českému pojetí přívlastku. Jedná se součásti vyššího celku, který se nazývá nominální syntagma a jejich hlavním úkolem je přinášet nové informace o substantivu, které rozvíjí. Z tohoto důvodu autorka nevycházela pouze ze španělských gramatik, ale zajímala se také o pohled českých autorů, kteří se tomuto tématu věnovali ať už z pohledu české jazykovědné tradice nebo se pokusili aplikovat českou terminologii na španělský jazykový systém.

Cílem této diplomové práce je prostudovat přívlastek z pohledu španělštiny a následně vymezit prostředky, které se používají k jeho vyjádření. Pro přiblížení problematiky čtenářům, budeme vycházet ze studia nejen španělských odborných textů

zastoupených tituly jako *Nueva Gramática de la lengua española*¹ Královské španělské akademie, *Gramática didáctica del español*² od autora Gómeze Torrega nebo studií Gemy Rigau, která je součástí souborného díla s názvem *Gramática descriptiva de la lengua española*.³ Do práce budou zařazeny také materiály, vycházející z české lingvistické tradice Skladba češtiny, která se věnuje pojetí přívlastku čistě z pohledu češtiny a dále *Moderní gramatika španělštiny*⁴ a *Sintaxis del español actual*⁵, které se snaží španělský přívlastek přiblížit z pohledu češtiny. Následně se pokusí veškeré získané informace spojit dohromady a vytvořit tak základ pro rozbor textu.

V první kapitole nejdříve vymezíme přívlastek jako větný člen, který rozvíjí podstatné jméno z pohledu několika různých literárních zdrojů, a pokusíme se utřídit nejednotnou terminologii, používanou v rámci jednotlivých španělských gramatik.

Dále definujeme prostředky, používané pro vyjádření přívlastku z několika formálních hledisek. Budeme se zabývat rozdíly mezi shodným a neshodným přívlastkem, jeho postavením a slovními druhy, které mohou do věty vstoupit právě v roli tohoto větného členu. Následně vymezíme pojem těsného a volného přívlastku. Věnujeme se rozdílu mezi tím, jak oba z těchto modifikátorů ovlivňují informace, které nám přívlastek o substantivu přináší. Na závěr se v rámci studia formálních vztahů mezi podstatným jménem a jeho přívlastkem budeme věnovat pojmu několikanásobného a postupně rozvíjejícího přívlastku, jejich rozeznáním a kombinacemi slovních druhů, které tento člen mohou tvořit.

Vzhledem k tomu, že podstatné jméno nemusí být rozvíjeno pouze jedním přívlastkem, ale může na něm být závislých několik členů najednou, budeme věnovat prostor i jejich postavení a řazení v okolí jádra celého syntagmatu se zvláštním zaměřením na postavení přídavných jmen.

Jakmile získáme potřebné informace a nastudujeme výše zmíněnou problematiku, pokusíme se spojit oba lingvistické systémy v závěrečné syntéze. Zde si utřídíme poznatky vycházející z použité literatury a vymezíme termíny, se kterými budeme následně pracovat.

¹ Real Academia Española (2010) *Nueva gramática de la lengua española*. Madrid.

² Gómez Torrego L. (1998). *Gramática didáctica de la lengua española*. Madrid. S. M

³ Rigau G. (1999) *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid. Espasa Calpe.

⁴ Báez San José V., Dubský J., Králová, J. (1999). *Moderní gramatika španělštiny*. Plzeň

⁵ Zavadil, B., Čermák, P. (2010) *Sintaxis del español actual*. Praha. Karolinum.

Druhá kapitola bude obsahovat praktickou část této diplomové práce. Analýza textu bude vycházet z teoretické části, kde jsme vymezili potřebnou terminologii, kterou budeme aplikovat na vybrané texty. Texty získané z internetového portálu španělského deníku EL PAÍS jsme vybírali ze dvou různých stylistických rovin. Jako zástupce zpravodajského stylu budeme analyzovat zprávy, zatímco z analytického stylu se zaměříme na komentáře. Mezi oběma funkčními styly pak budeme porovnávat poměrné zastoupení jednotlivých druhů přívlastků a dále je blíže klasifikovat.

V závěru shrneme výsledky našeho zkoumání

1. TEORETICKÁ ČÁST

1.1 STRUČNÉ PŘEDSTAVENÍ JEDNOTLIVÝCH ZDROJŮ.

Vzhledem k tomu, že pojetí přívlastku se ve španělštině a češtině významným způsobem liší, bude text této práce založen převážně na syntéze 2 syntaktických systémů, které jsou si v mnohých bodech podobné, ale v nemálo případech se vzájemně rozcházejí. Na úvod je třeba tedy představit jednotlivé zdroje, ze kterých jsem vycházela a také jejich náhled na problematiku přívlastku. Aby byly zastoupeny různé pohledy na tento větný člen a zároveň byly patrné rozdíly mezi českým a španělským pojetím přívlastku, čerpala jsem z různých zdrojů, které zastupují oba lingvistické systémy.

1.1.1 Stručná charakteristika zdrojové literatury

Autoři Miroslav Grepl a Petr Karlík ve své publikaci *Skladba češtiny (1998)* definují přívlastek jako větný člen, který je přímo závislý na podstatném jméně, nehledě na to v jaké větněčlenské funkci toto jméno vystupuje. Přívlastek je členem nominální skupiny, což znamená, že na rozdíl od argumentů a adjunktů není nijak vázán na přísudek a nepodílí se na tvorbě větné struktury. Jakožto člen nominální skupiny se vždy vyskytuje v těsné blízkosti rozvíjeného substantiva.

Moderní gramatika španělštiny (1999) od kolektivu ve složení autorů Valerio Báez San José, Josef Dubský a Jana Králová nahlíží na španělský přívlastek z hlediska české syntaktické tradice. Přívlastek jakožto větný člen, který je přímo závislý na podstatném jméně, které rozvíjí, se zde dělí na základě různých kritérií. Věrní české závislostní syntaxi, rozlišují autoři přívlastek shodný a neshodný, těsný a volný, a v případě, že je podstatné jméno rozvíjeno více než jedním, mluví o přívlastku několikanásobném a postupně rozvíjejícím. Snaží se tak co nejlépe přiblížit českému mluvčímu pohled na španělskou gramatiku, která je v mnohých směrech odlišná.

Bohumil Zavadil a Petr Čermák se stejně jako autoři *Moderní gramatiky španělštiny* snaží nahlížet na španělskou syntax z pohledu české tradice. V jejich knize *Sintaxis del español actual (2010)* je však patrný i vliv moderní španělské jazykovědné tradice, která je ovlivněna generativní gramatikou. Ta vychází z toho, že přívlastek, zde nazvaný jako *complemento adnominal*, je součástí jmenného syntagmatu a je za všech okolností podřízen podstatnému jménu, které rozvíjí. Jakýkoliv větný člen, který je nějakým způsobem závislý na substantivu tedy považují za *complemento adnominal*. Na základě

české tradice je pak tyto jmenné komplementy možné zařadit buď do skupiny *complementos adnominales concordados* nebo *complementos adnominales no concordados*. Toto rozlišení vychází ze shody mezi jádrem jmenného syntagmatu a jeho shodou s přívlastkem a dopovídá tak českému rozdělení na přívlastek shodný a neshodný.

Gramática didáctica del español (2008) od autora Leonarda Gómeze Torrega se přívlastku věnuje v souladu se složkovou syntaxí, která je typická pro moderní popis španělštiny. Neuvažuje tak o přívlastku jako o samostatném větném členu, který by byl srovnatelný například s předmětem nebo příslovečným určením, ale jako o součásti jmenného syntagmatu. Nominální syntagma, které je tvořeno jádrem v podobě podstatného jména, může být dále rozvíjeno prostřednictvím takzvaných *modificadores del nombre*, které se k němu přímo pojí a jsou na něm závislé. Gómez Torrego pak jakožto podskupinu spadající do kategorie modifikátorů vymezuje takzvané *complementos del nombre*, které jsou tvořeny předložkovými syntagmaty.

Nueva gramática de la lengua española (2010), vydaná španělskou královskou akademií se stejně jako Gómez Torrego, zabývá jmenným syntagmatem a jeho jednotlivými prvky na základě složkové syntaxe. Nominální syntagma je vždy tvořeno podstatným jménem. Toto základní substantivum může být dále doplněno různými typy komplementů a modifikátorů, které jej nadále rozvíjejí a blíže specifikují. Skupiny *complementos del nombre* a *modificadores del nombre* jsou tedy přímo závislé na podstatném jméně a mezi sebou se liší pouze tím, jakým slovním druhem nebo prostředkem je daný přívlastek tvořen. V rámci kapitoly nazvané *‘El sustantivo y el grupo nominal’* je popsána podkapitola *‘Los complementos del nombre’*, která je zaměřená na jmenné komplementy tvořené předložkovým syntagmatem. Zatímco za *modificadores del nombre* jsou považovány ty součásti jmenného syntagmatu, které jsou zastoupeny přídavným jménem, substantivem, nebo vedlejší větou, *complementos del nombre* se k řídicímu substantivu zpravidla pojí prostřednictvím předložky a tvoří tak předložkové syntagma.

Jak již napovídá název, María Jesús Fernández Leborans se ve své publikaci ***Los sintagmas del español, El sintagma nominal (2003)*** zaměřila hlavně na problematiku jmenného syntagmatu. Autorka se nejdříve zabývá představením syntagmatu jako součásti větné struktury a složením jednotlivých typů syntagmat. Po uvedení do této problematiky, pokračuje detailním představením jmenného syntagmatu a jeho

jednotlivých částí. Autorka na rozdíl od jiných gramatik, které rozlišují *modificadores del nombre*, zastoupené adjektivy, substantivy nebo vedlejšími větami, a *complementos del nombre* tvořenými předložkovými syntagmaty, používá výraz *complemento del nombre* pro všechny větné členy, závislé na jádru syntagmatu, které jej nějakým způsobem rozvíjejí a ovlivňují. Jako nejproduktivnější prostředky pro rozvíjení podstatného jména jsou adjektiva a předložková syntagmata.

Gramática descriptiva de la lengua española (1999) od autorů Iganica Boaque a Violety Demonte věnuje v porovnání s jinými gramatikami rozvíjejícím prostředkům jmenného syntagmatu mnohem větší prostor. Celkem ve třech kapitolách nám autoři představují jmenné syntagma a jeho jednotlivé součásti: jádro, aktualizátory a komplementy. Pro účely této diplomové práce jsem se zaměřila hlavně na část, zabývající se jmennými komplementy s názvem "*La estructura del sintagma nominal*" (Gema Rigau), zvláště pak na podkapitulu "*Complementos nominales y complementos adjuntos*".

1.2 OBECNÉ CHARAKTERISTIKY PŘÍVLASTKU

Nehledě na jazykový systém, přívlastek jako větný člen nemusí být vyjádřen pouze jedním slovním druhem.

Grepl a Karlík (1999) vyjmenovávají pro češtinu typické slovní druhy, které mohou působit v roli přívlastku, jedná se o přídavná jména, zájmena, příslovce, podstatná jména, číslovky, nebo vedlejší věty.

Moderní gramatika španělštiny (1999, Báez, Dubský, Králová) uvádí jako nejčastější prostředek k vyjádření přívlastku přídavné jméno. Dalšími slovními druhy, které se mohou vyskytovat v roli shodného přívlastku, jsou ukazovací, tázací, neurčitá, nebo vymežovací zájmena nebo číslovky. Mezi neshodné přívlastky autoři řadí ty, které se k řídicímu podstatnému jménu pojí předložkou. Může se jednat o podstatná jména, která jsou nejčastěji uvozena předložkou *de*, v kombinaci s jinými předložkami se pak mohou vyskytovat vedle podstatných jmen i infinitiv, případně jiné slovní druhy.

Gómez Torrego a jeho *Gramática didáctica* (1998) poukazuje na to, že dle španělské tradice je jmenný modifikátor nepovinnou součástí vyššího celku, takzvaného nominálního syntagmatu. Nominální syntagma je složeno ze tří částí: jádra, aktualizátoru a modifikátoru. Základní stavební jednotkou je podstatné jméno, které tvoří jádro a dává

tak název celému syntagmatu (*sintagma nominal*). Další částí nominální skupiny jsou aktualizátory. Ty jsou zastoupeny různými druhy determinantů a vždy se vyskytují na pozici před podstatným jménem. Nejčastěji se jedná o člen, ukazovací nebo přivlastňovací zájmena a číslovky.

Jako poslední součást nominálního syntagmatu uvádí Gómez Torrego jmenné modifikátory. Jedná se o rozvíjející větný člen přímo závislý na podstatném jménu, které rozvíjí. Autor uvádí, že funkci jmenných modifikátorů (*modificadores del nombre*) mohou zaujímat následující slovní druhy a prostředky:

- 1)
 - a) přídavná jména a adjektivní syntagmata – *la verde pradera*
 - b) podstatná jména a jmenná syntagmata – *su hijo el cura*
 - c) postponované determinanty – *la casa nuestra*
 - d) vztažné věty – *la mesa que compré*
 - e) předložková syntagmata – *la llegada al hotel*
 - f) příslovce – *un niño así*⁶

V případě, že je jádro syntagmatu rozvíjeno prostřednictvím předložky následované podstatným jménem, uvádí Gómez Torrego několik poznatků, které je třeba mít na paměti.

- Komplementy, které vyjadřují vlastnictví, rozvíjejí podstatné jméno odvozené od tranzitivního slovesa nebo slovesa vyjadřujícího nějakou akci mohou být nahrazena přivlastňovacím determinantem.

- 2)
 - a) *El libro de Juan – su libro*
 - b) *La destrucción de de la mesa – su destrucción*⁷

- V některých případech je rozvíjející podstatné jméno, nikoliv jádro syntagmatu, členem, který určuje sémantický význam celého syntagmatu. Například v konstrukci – *me bebí una copa del vino* – je předložkové syntagma *del vino* tím, které si vybírá sloveso *beber*, nikoliv jádro syntagmatu *la copa*.

- V nominálních syntagmatech jako je *la lista de tu hermana* nebo *el tonto de tu hermano* je podstatné jméno *hermano/hermana* tím, které má schopnost si vybrat, jak bude doplněno. Tato schopnost přináší i povinnou shodu podstatného a přídavného jména. Mohlo by se tak zdát, že jádrem syntagmatu je právě substantivum *hermano/a*. Vztah, který vzniká mezi oběma složkami těchto spojení, se nazývá

⁶ Gómez Torrego L. (1998). *Gramática didáctica de la lengua española*. Madrid. S. M., str. 288

⁷ Gómez Torrego L. (1998). *Gramática didáctica de la lengua española*. Madrid. S. M., str. 290

atributivní konstrukce (*construcción atributiva*). Jedná se o případ predikativních konstrukcí, které neobsahují sloveso, které odpovídají větám tu *hermana es lista* a tu *hermano es tonto*. Na rozdíl od slovesné konstrukce jsou konstrukce atributivní expresivnější.

Fernández Leborans (2003) uvádí, že co se týče rozvíjení podstatného jména, nejproduktivnějšími prostředky jsou adjektivní a předložková syntagmata. Přídavná jména jsou slovním druhem, který se přirozeně váže k podstatnému jménu a určuje tak jeho vlastnosti nebo vztahy, zároveň je nejpoužívanějším prostředkem, kterým lze přívlastek vyjádřit. Nepřeberné množství adjektiv a možnost jejich stupňování nebo dalšího rozvíjení vytváří širokou škálu možností doplnění podstatného jména. Stejně tak i jejich postavení vůči substantivu nabízí mluvčímu prostor pro vyjádření vlastních myšlenek a názorů. Druhou skupinou, která nabízí množství možností, jak rozvíjet podstatné jméno jsou předložková syntagmata. Ačkoliv se nejčastěji setkáme s použitím předložky *de* i ostatní předložky jsou schopné vytvořit předložková syntagmata a rozvíjet tak podstatné jméno.

Gema Rigau (1999) nahlíží na jednotlivé slovní druhy z pohledu jejich vztahu vůči podstatnému jménu. Přívlastky, zde nazývané jako *complementos nominales*, mohou být tvořeny předložkovými syntagmaty nebo přídavnými jmény.

Mezi substantivem a jeho komplementem mohou existovat různé vztahy, na které nás autor upozorňuje prostřednictvím následujících příkladů.

3)

- a) El vestido de lana
- b) El vestido blanco
- c) El respeto a los mayores
- d) La pesca sardinera⁸

Zatímco v příkladech (3a) a (3b) nejsou komplementy vyžadovány substantivem a pouze jeho význam upřesňují, druhé dva jsou řízeny a vyžadovány substantivy *respeto* a *pesca* a tvoří takzvanou argumentační strukturu. Tato struktura je založena na vztahu, který existuje mezi slovesem, od kterého je substantivum odvozeno, a jeho komplementem. Vztahy v příkladech (3c) a (3d) jsou paralelní se vztahy mezi slovesem

⁸ Rigau G. (1999) *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid. Espasa Calpe. Str.339

a jeho komplementem ve větách *respetar a los mayores a pescar sardinas*. Nyní však doplňují podstatné jméno, odvozené od slovesa, které si zachovává schopnost predikovat, jako sloveso se kterým je lexikálně spojené.

Není však pravidlem, že každé podstatné jméno musí být rozvíjeno pomocí argumentů. Substantiva, která vyžadují tento typ struktury, vystupují jako přísudky a většinou jsou to jména lexikálně spojená se slovesy nebo přídavnými jmény. V některých případech nemusí být přímo spojená se slovesným nebo sponovým přísudkem, ale mohou ho zastupovat i jména vyjadřující objekty. V nominálních konstrukcích, které vyžadují argumenty, jsou to podstatná jména, která zdělila po slovese nebo přídavném jménu schopnost tvořit tuto strukturu. Pokud tedy jakýkoliv slovní druh působí jako argument slovesného nebo jmenného přívlastku, bude jako argument vystupovat i v případě, že se od tohoto přívlastku odvodí podstatné jméno:

4) *la lucha de Juan por la libertad x Juan lucha por la libertad*⁹

V případě, že rozvíjející větný člen není argumentem, je podstatné jméno doplněno takzvanými nepovinnými doplněními (*complementos adjuntos*). To znamená, že je rozvíjeno, ale přítomnost tohoto větného členu není žádným způsobem vyžadována jádrem syntagmatu. Je-li podstatné jméno rozvíjeno prostřednictvím nepovinného doplnění, je jeho hlavním účelem substantivum rozvíjet, upřesnit, nebo jeho význam omezit. V jedné konstrukci se mohou společně objevit argumenty společně s nepovinnými doplněními, jako je uvedeno v příkladu (5).

5) *Retrato de Gaspar Melchor Jovellanos de Goya del museo del Prado.*¹⁰

V tomto příkladu *Gaspar Melchor Jovellanos* představuje malovanou osobnost, *de Goya* označuje autora díla, tedy argumenty substantiva *retrato*. Zatímco *Museo del Prado* zůstává z této argumentační struktury vyřazeno a označuje pouze majitele zmíněného díla.

Při určování jednotlivých komplementů a jejich řazení do skupiny nepovinných doplnění nebo argumentů je třeba mít na zřeteli, že podstatné jméno může být současně rozvíjeno oběma druhy komplementů. Například přídavné jméno *normando* může být nahrazeno jmenným syntagmatem *de los normandos* nebo *de Normandía* a v syntagmatu

⁹ Riau G. (1999) *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid. Espasa Calpe, str. 340

¹⁰ Riau G. (1999) *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid. Espasa Calpe, str. 341

el ataque normando být argumentem podstatného jména *ataque*. Na druhou stranu v syntagmatu *el ataque aéreo* není přídavné jméno *aéreo* ani agentem ani pacientem slovesa *atacar*, ale pouze okolnost a proto má blíže k volnému doplnění lokačního typu než k argumentu.

Argumentační strukturu můžeme tedy na základě její závislosti na podstatném jménu rozdělit podle toho, jakou tematickou roli zastává. Setkáváme se tak s argumenty s rolí agenta, pacienta, tématu atd. Volná doplnění se dají rozdělit na základě informace, kterou přinášejí na restriktivní, která mají specifikaci funkci a nerestriktivní, která mají funkci explikativní. Tomuto rozdělení se budu věnovat v kapitole 2.2.

1.3 CHARAKTERISTIKY PŘÍVLASTKU NA ZÁKLADĚ FORMÁLNÍCH VZTAHŮ

Přívlastek je možné definovat na základě tří základních aspektů. Jedná se o morfologickou shodu, která vzniká mezi podstatným jménem a členem, který ho rozvíjí. Druhým aspektem je rozlišení na základě informací, které přívlastek přináší. Jedná-li se o restriktivní či nerestriktivní ovlivnění významu substantiva, rozlišujeme pak přívlastky těsné a volné. Posledním z faktorů je počet prvků tvořících přívlastek a jejich vzájemné spojení, v tomto případě se z českého pohledu mluví o přívlastku několikanásobném a postupně rozvíjejícím. V této kapitole se tedy budu podrobněji věnovat zmíněným třem aspektům.

1.3.1 Morfologická (ne)shoda

Z hlediska morfologické shody je důležité zmínit zásadní fakt, a to sice, že ve španělštině se s rozdělením přívlastků na shodné a neshodné nesetkáváme. Je třeba zde tedy vycházet z poznatků čerpaných od českých autorů, kteří se snaží toto rozdělení využít i při popisu španělštiny.

Česká lingvistická tradice, zde zastoupená Skladbou češtiny (1999, Grepl, Karlík) má ve zvyku rozlišovat přívlastky na základě jejich shody s podstatným jménem, které tvoří jádro jmenného syntagmatu. Shoda probíhá v kategorii rodu, čísla a pádu a podle toho se přívlastky dělí na shodné a neshodné.

Jak již bylo řečeno výše, toto pojetí aplikují například i Báez, Dubský a Králová (1999). Na základě toho, jakým způsobem se váže k podstatnému jménu, které rozvíjí, dělí přívlastek na shodný a neshodný.

Podobně i Čermák & Zavadil (2010) uvádějí, že shodný přívlastek je nejčastěji zastoupen přídavnými jmény, v ojedinělých případech jmény podstatnými. Neshodné přívlastky jsou tvořeny předložkovými syntagmaty a některými determinanty. Na základě uvedených poznatků budeme následně přívlastky dělit jako autoři aplikující český systém. Za shodné přívlastky budeme pro účely naší analýzy považovat jmenné modifikátory tvořené přídavnými jmény, zatímco za neshodný přívlastek by byl tvořen předložkovými syntagmaty. Zájmena, číslovky případně determinanty, které jsou taktéž závislé na podstatném jméně a které čeština klasifikuje jako přívlastky, zůstávají po vzoru španělštiny jako aktualizátory jmenného syntagmatu.

1.3.1.1 Přívlastek shodný

Za shodný přívlastek je v české lingvistice považován ten, který se se substantivem shoduje v některých gramatických kategoriích, zejména pak v rodě, čísle a pádě.

Grepl a Karlík (1999) ho ve své Skladně češtiny dělí do tří skupin podle toho, jakým způsobem charakterizuje podstatné jméno:

- Shodný přívlastek kvalitativní je charakteristický tím, že určuje vlastnosti osob, zvířat nebo věcí vyjádřených substantivem. Může být vyjádřen adjektivy, které se s řídícím podstatným jménem shodují v rodě, pádě i čísle, dále pak vedlejšími větami vztahnými. V případě vedlejší věty se shoda mezi podstatným jménem a vztahnou větou projevuje hlavně v rodě a čísle vztahného zájmena.

- Shodný přívlastek kvantitativní – jak již název napovídá, určuje kvantitu osob, zvířat nebo věcí, které jsou zastoupeny podstatným jménem. Tyto přívlastky jsou vyjádřeny číslovkami.

- Jako poslední skupinu autoři uvádí takzvané přívlastky referenční. Jejich úkolem je adresátovi přiblížit předmět konverzace. Vyjadřuje se ukazovacími, přívlastňovacími nebo neurčitými zájmeny, v některých případech i adjektivy slovesného původu nebo odvozenými od příslovci.

Báez, Dubský, Králová (1999) za shodný přívlastek považují ten, který je tvořen přídavným jménem, přivlastňovacím, tázacím, neurčitým nebo vymežovacím zájmenem nebo číslovkou. Jistou výjimku v rámci shodného přívlastku tvoří přivlastňovací přídavná jména, která se ve španělštině vyjadřují prostřednictvím předložky *de* a podstatného jména.

Budeme-li považovat za shodné přívlastky ty, které jsou tvořeny přídavnými jmény, tak jako Čermák a Zavadil nebo Báez, Dubský, Králová, je zajímavé sledovat, jaký vztah může mezi rozvíjeným substantivem a jeho adjektivním přívlastkem vznikat.

Gema Rigau (1999) se tomuto vztahu věnuje a uvádí, že i zde můžeme pozorovat jak argumentační strukturu, tak adjektiva tvořící volné doplnění. V případě, že je podstatné jméno rozvíjeno relačním adjektivem spadajícím do kategorie tematických přídavných jmen, zpravidla tvoří argumentační strukturu. Tento jev můžeme pozorovat na již dříve uvedeném příkladu *La pesca sardinera* (3d). Přídavné jméno *sardinera* lze v tomto případě nahradit předložkovým syntagmatem *de sardinas*, které ve větě vystupuje v roli tématu deverbálního substantiva *pesca*. Tuto schopnost je možné pozorovat pouze u jednoho druhu přídavných jmen, a to sice u takzvaných tematických adjektiv, která je možné nahradit předložkovým syntagmatem. Jelikož je jejich přítomnost vyžadována samotným substantivem, které si tuto vlastnost přináší od slovesa, od kterého bylo odvozeno, můžeme jmenné modifikátory zastoupené tematickými adjektivy najít i v roli agenta, pacienta, atd.

Kromě tematických přídavných jmen mohou jmenné syntagma tvořit i adjektiva, která podstatné jméno ovlivňují restriktivně jako v příkladu:

6) *Pesca fluvial*¹¹

V tomto případě se nejedná o argument, ale o nepovinné doplnění. Přídavné jméno *fluvial* má místní charakter a je možné jej parafrázovat předložkovým syntagmatem *del río*. Z tohoto příkladu tedy plyne, že ne všechna denominální adjektiva, která je možné nahradit předložkovým syntagmatem, vytvářejí argumentační strukturu. Některá z nich totiž mohou ve větě vystupovat jako nepovinné doplnění.

Pokud se stane, že podstatné jméno je rozvíjeno dvěma relačními adjektivy, z nichž jedno je argumentační a druhé klasifikační, na místě bližší k řídicímu substantivu se vždy

¹¹ Rigau G. (1999) *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid. Espasa Calpe. Str. 347

bude nacházet přídavné jméno tematické následované klasifikačním. Dojde-li k zaměnění pozic těchto adjektiv, bude se celé syntagma jevit jako gramaticky nesprávné.

1.3.1.2 *Přívlastek neshodný*

Česká tradice definuje neshodný přívlastek jako ten, který se s podstatným jménem, které rozvíjí, neshoduje v žádné z gramatických kategorií. To znamená, že skloňujeme-li syntagma, tvar přívlastku se nemění. Jeho vázanost vůči podstatnému jménu se projevuje postavením těsně za řídícím substantivem.

Moderní gramatika autorů Báeze, Dubského a Králové (1999) považuje za neshodný přívlastek ten, který se k podstatnému jménu pojí prostřednictvím předložky. Nejčastěji používanou je v tomto případě předložka *de*. Ta však není jediná, neshodný přívlastek může být vyjádřen i prostřednictvím celé řady dalších předložek. Tímto způsobem se k rozvíjenému substantivu pojí hlavně podstatná jména, zájmena, infinitiv, případně další slovní druhy.

Zvláštním případem použití předložkového spojení je vyjádření přívlastňovacích přídavných jmen, která se ve španělštině vyjadřují pomocí předložky *de* a podstatného jména (7.). Pokud se jedná o název nějaké instituce, ocenění nebo ulice předložka *de* je vynechána a kombinují se pouze podstatná jména (8.).

7) *El libro de Juan*

8) *El museo de Reina Sofía*¹²

Gómez Torrego (1998) vymezuje v rámci jmenných modifikátorů skupinu, kterou nazývá *complementos del nombre*. Jedná se o rozvíjející větné členy, které jsou s jádrem syntagmatu spojeny prostřednictvím předložky. Tyto jmenné komplementy pak dále dělí do dvou skupin na základě lexikálních vlastností podstatného jména, které tvoří jádro syntagmatu.

Argument (*complemento argumental*) je rozvíjející větný člen, který je přímo vyžadován nebo vybrán podstatným jménem na základě jeho lexikálních vlastností. Tento druh podstatných jmen vzniká odvozením od sloves a přídavných jmen. Argumenty jsou také vyžadovány vztahovými podstatnými jmény a jmény, která reprezentují výsledek lidské činnosti (umělecké dílo). Oproti tomu volné doplnění (*complemento adjunto*) není

¹² Báez San José V., Dubský J., Králová, J. (1999). *Moderní gramatika španělštiny*. Plzeň. Str. 187

podstatným jménem přímo vyžádán lexikálním původem substantiva. Jeho absence ve větě tedy nemá vliv na smysl věty.

Španělská královská akademie (2010) věnuje v díle *Nueva gramática de la lengua española* nejvíce prostoru předložkovým syntagmatům, které vystupují jako *complementos del nombre*. Jedná se o větný člen, který jádro syntagmatu rozvíjí prostřednictvím předložky uvozující další substantivum. Jmenné komplementy se dělí do dvou skupin nazvané *complementos argumentos* a *complementos adjuntos*.

Doplnění prostřednictvím argumentů je přímo vyžadováno podstatným jménem, které tvoří jádro syntagmatu. Jména, která vyžadují tento druh doplnění, se podle autorů dělí do tří základních skupin, podle toho do jaké jazykové roviny patří:

- nominalizace
- předložkový předmět (*complemento de régimen*)
- podstatná jména vztahová (*sustantivos relativos*)

První skupina nahlíží na rozvíjená podstatná jména z morfologického hlediska. Jedná se o substantiva, která vznikla odvozením od jiného slovního druhu, nejčastěji slovesa nebo přídavného jména. Takto vzniklá jména si zachovávají vlastnosti slovního druhu, od kterého byla odvozena. Pokud tedy od slovesa, které pro své správné fungování ve větě potřebuje doplnění argumentem, vznikne nominalizací podstatné jméno, bude toto jméno vyžadovat stejné doplnění.

Skupina vyžadující rozvíjení prostřednictvím předložkového předmětu (*complemento de régimen*) je zastoupena širokou škálou podstatných jmen, která ze syntaktického hlediska vyžadují, aby byla doplněna předložkou řídící celé vzniklé syntagma. Některá z těchto podstatných jmen vznikla nominalizací a řídící předložku zdědila po slovese (*contribuir-contribución a la causa*), jiná jsou však odvozena od sloves, která předložku nevyžadují a i přes to je doplnění těchto jmen předložkou nezbytné (*castigar (*a) su mal comportamiento - como castigo a su mal comportamiento*).

V rámci podstatných jmen rozvíjených předložkovým předmětem se vymezují jednotlivé skupiny podle toho, jaká předložka se s daným substantivem pojí. Tyto se pak ze sémantického hlediska dají dále rozdělovat do několika podskupin. Ačkoliv tyto podskupiny nejsou přesně vymezené, autoři uvádějí možné rozdělení podstatných jmen,

kteřá jsou rozvíjena prostřednictvím předložkového předmětu uvozeným předložkou *a*. Jedná se o jména, která vyjadřují:

- emoce nebo vjemy vyjádřené vůči jiné osobě nebo věci (*odio a los demás, el miedo a fracasar*).
- Gesta nebo výrazy, které tyto emoce vyjadřují (*un saludo a todos, recuerdos a tía Enriqueta*)
- Výsledky jednání, která se dějí na počest někoho nebo něčeho nebo se považuje za jeho výsledek nějaké činnosti (*monumento a la Constitución, oda a la libertad*)
- Různé akce orientované na něco (*ataque al castillo, asalto a la fortaleza*)
- A podobné vjemy, které mají společné to, že mají nějakého příjemce, cíl nebo účel (*catra al director, una vela a Santa Rita*)¹³

Poslední skupina jmen rozvíjených argumenty, jsou substantiva, která vyjadřují určitý vztah, tedy jména, která se zpravidla rozvíjejí prostřednictvím přivlastňovacího komplementu. Komplementy se nejčastěji pojí prostřednictvím předložky *de*, následovanou substantivem, které je sémanticky závislé na osobě, zvířeti nebo věci, kterou rozvíjí. Argumenty závislé na tomto druhu substantiv je možné nahradit přivlastňovacími zájmeny, nebo se ve větě nemusí vyskytnout vůbec, v tom případě je však chybějící informaci nutné vyvodit z kontextu. Příkladem mohou být následující syntagmata:

9) *Sobrino de Arturo x caballo de Arturo*¹⁴

Zatímco v prvním případě je výraz *de Arturo* vyžádaným argumentem podstatného jména s relačním významem, v případě druhém se jedná o volné doplnění, protože podstatné jméno *caballo* žádný argument nevyžaduje. Podstatná jména, která je nutné rozvíjet s použitím přivlastňovacího komplementu se ze sémantického hlediska dají rozdělit do následujících skupin

- Podstatná jména vyjadřující rodinnou příslušnost
- Substantiva, která vyjadřují sociální vztahy

¹³ Real Academia Española (2010) *Nueva gramática de la lengua española*. Madrid. str 858

¹⁴ Real Academia Española (2010) *Nueva gramática de la lengua española*. Madrid. Str 858

- Substantiva, která vyjadřují pojmy, týkající se rozsahu odpovědnosti nějaké osoby (*mistro, jefe, portero*)
- Substantiva, která popisují část nebo celek
- Substantiva vyjadřující vlastnosti lidí nebo věcí (formální, materiální, nebo jiného druhu)
- Substantiva, která popisují vztah podřízenosti mezi jednotlivci
- Podstatná jména reprezentující nějaké dílo (*sustantivos de representacion*)
- Popisující smyslové vjemy – *color, olor, sabor*
- Podstatná jména popisující vjemy, pocity, emoce¹⁵

Do opozice proti argumentům, jejichž přítomnost je přímo vyžadována jádrem jmenného syntagmatu se staví takzvaná volná doplnění (*complementos adjuntos*). Tento druh nominálního komplementu rozvíjející podstatné jméno, není tímto jménem vyžadován, pouze ho blíže upřesňuje. Rozdělení jmenných volných doplnění je totožné s rozdělením adjunktů slovesných, které působí ve funkci příslovečného určení. To znamená, že podstatné jméno může být doplněno volným doplněním místním (*el sofá del salón*), časovým (*la excursión de ayer*), množstvím (*excursión de dos días*), vlastnictvím (*la casa de Marta*) a dalšími. Tento druh jmenných komplementů je označován spíše okrajově, proto se jeho práci budu detailněji věnovat pouze v případě, že se objeví v textech, které budou rozebírány v praktické části.

Fernández Leborans (2003) ve své publikaci *Sinagma nominal* taktéž uvádí předložkové syntagma jako jeden z možných způsobů jak rozvíjet podstatné jméno. Vzhledem k široké škále předložek, které je možné použít, se jedná o jeden z nejrozmanitějších prostředků, které se s jádrem nominálního syntagmatu mohou vázat.

Stejně jako komplementy tvořené adjektivy, i předložková syntagmata se dají rozdělit na základě sémantických vlastností do dvou skupin a to sice na vybrané komplementy (*Complementos seleccionados*) a nevybrané komplementy (*complementos no seleccionados*).

Vybrané komplementy, v jiných pramenech nazývané jako argumenty, jsou přímo vyžadovány podstatným jménem na základě jeho lexikálních vlastností, které toto

¹⁵ Real Academia Española (2010) *Nueva gramática de la lengua española*. Madrid. Str 856

substantivum zdědilo po jiném slovním druhu, od kterého bylo odvozeno. Nejčastěji se jedná o jména vzniklá nominalizací slovesa (*traducción, intervención, venta*), proto jmenné argumenty odpovídají argumentům slovesným, mohou se tedy dělit na argumenty ve funkci agenta (*constructor, declarante, compositor*), pacienta, tématu nebo vlastníka.

Skupina nevybraných komplementů je tvořena širokou škálou předložkových syntagmat. Ačkoliv tato syntagmata rozvíjejí podstatné jméno, nejsou tímto substantivem vyžadována z lexikálního hlediska. Spíše význam podstatného jména upřesňují nebo omezují. Jedná-li se o nevybrané komplementy, rozvíjející substantiva vzniklá nominalizací slovesa, mohou mít podobný význam jako příslovečná určení.

Na pomezí mezi vybranými a nevybranými komplementy vymezuje autorka přechodnou skupinu, kterou nazývá jako *complementos pseudo-argumentales*. Těmito komplementy jsou rozvíjena substantiva, která ačkoliv nevznikla nominalizací jiného slovního druhu, vyžadují určitý typ doplnění, čímž jsou si s klasickými argumenty velmi podobné. Jedná se o vztahová substantiva, tedy jména označující rodinnou příslušnost nebo vztah mezi dvěma osobami (*padre, sobrino, amigo, compañero*), části lidského těla. Také se sem řadí substantiva označující nějaké umělecké nebo intelektuální dílo (*foto, retrato, libro, crónica*).

Gema Rigau (1999) stejně jako ostatní operuje při rozdělení jmenných komplementů tvořených předložkovými syntagmaty s termíny *complementos argumentos a complementos adjuntos*. Argumenty již byly popsány výše, zde však stojí za zmínku, že nominální komplementy, které do věty nevstupují ve funkci argumentu, a tudíž jejich přítomnost není vyžádána podstatným jménem, mohou být uvozeny širokou škálou předložek jako například: *contra, sin, por, de, con, para, en, a*. Nejpoužívanější je předložka *de*, která může vyjadřovat různé vztahy mezi jménem a jeho komplementem. V některých případech je spojení s předložkou nahraditelné přivlastňovacím zájmenem, v jiných případech to však možné není.

1.3.2 Volnost/těsnost

Z funkčního hlediska je přívlastky možné dělit podle toho, jakou informaci nám o podstatném jméně přinášejí. Čeština v tomto případě používá rozdělení na přívlastek těsný a volný. Grepl a Karlík (1999) uvádějí, že toto rozdělení platí pouze v případě shodného přívlastku kvantitativního. Těsný přívlastek má restriktivní charakter, to znamená, že zužuje význam rozvíjeného substantiva a vymezuje ho ze skupiny, kterou tímto substantivem označujeme. Volný přívlastek naopak nemá ani upřesňující ani vymezující význam, ale vzhledem k nerestriktivnímu charakteru pouze doplňuje nebo vysvětluje význam řídicího substantiva. Jak autoři upozorňují, rozdíl mezi těsným a volným přívlastkem je rozpoznatelný hlavně v psané formě, kdy se volný přívlastek odděluje čárkami, zatímco těsný se k substantivu váže přímo.

Gema Rigau (1999) aplikuje rozdělení dle restrikce na volná doplnění. Specifikační modifikátory (*modificadores especificativos*) nám přináší informaci o jádru syntagmatu, skrze kterou nás ujišťují o jeho jedinečnosti a podílí se tak na určení jeho referentu. Jedinečnost tohoto syntagmatu se dle autora projevuje i tím, že je řídicí substantivum uvozeno určitým členem (10a).

10)

- a) *El hombre sentado nos miraba fijamente.*
- b) *El hombre, sentado, nos miraba fijamente*¹⁶

V tomto případě záleží na povaze konverzace, zda je reference ke konkrétní osobě vyvoditelná z kontextu či nikoliv. V případě, že se konverzace týká více osob nebo objektů musí být konkrétní reference nutně vyvoditelná z kontextu sdělení. Na druhou stranu ačkoliv explikativní modifikátory (*modificadores explicativos*) také přináší novou informaci, nemá toto sdělení pro určení referentu žádný význam, a proto jsou ve větě vždy odděleny čárkami. Účelem tohoto druhu přívlastku není určení referentu, proto je jediné, které mohou tvořit syntagma společně s vlastním podstatným jménem (10b).

1.3.2.1 Apozice

Jako jistý druh přívlastku se dá klasifikovat i takzvaná apozice. Jedná se o konstrukci, kdy je řídicí podstatné jméno přímo rozvíjeno dalším substantivem. Grepl

¹⁶ Rigau G. (1999) *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid. Espasa Calpe. Str 342

s Karlíkem tento druh konstrukce řadí mezi komplexní větné členy, které jsou tvořeny dvěma spojenými výrazy se stejnou větněčlenskou funkcí. Ačkoli výrazy apoziční struktury vyjadřují stejnou skutečnost, první složka má spíše obecný charakter a druhá ji významově upřesňuje, specifikuje či konkretizuje. Nejčastěji se setkáváme s tím, že mezi členy apoziční skupiny nejsou spojovací výrazy a jsou tedy ve formě juxtaopozice.

Stejně jako přívlastky i apoziční skupiny můžeme rozdělit do dvou skupin na těsné (restriktivní) a volné (nerestriktivní).

V případě těsné apoziční konstrukce není mezi jednotlivými složkami patrný předěl, a to jak v psané, tak v mluvené formě. Doplněvané podstatné jméno přináší spíše obecnou informaci, která je dále rozvíjena a upřesněna druhou částí apoziční konstrukce.

Volná apoziční konstrukce je specifická tím, že jednotlivé složky jsou od sebe odděleny buď pauzou v promluvě, nebo čárkou v psaném textu. Autoři zde upozorňují na skutečnost, že v jiných českých gramatikách je tento vztah považován za samostatný větný člen, takzvaný přístavek. Nerestriktivní charakter této skupiny je dán tím, že již první složka nám sděluje vše potřebné a druhá složka říká totéž pouze v jiné formě.

Veškerá informace je sdělena již první částí konstrukce a druhá část tak říká totéž, pouze v obměněné formě.

Španělská gramatika zastoupená Gómezem Torregem a Královskou akademií, nahlíží na apoziční konstrukce téměř identicky jako Grepl a Karlík.

Dělí tedy apoziční konstrukce na základě toho, zda modifikátor či komplement přináší restriktivní či nerestriktivní informaci. Gómez Torrego tak jmenované modifikátory dělí na explikativní (*explicativos*) a specifikativní (*especificativos*). Specifikativní modifikátory odpovídají díky své restriktivní funkci českému těsnému přívlastku, to znamená, že význam podstatného jména omezují, respektive ho blíže specifikují. Explikativní modifikátory odpovídající volnému přívlastku naopak přinášejí novou a doplňující informaci vztahující se k rozvíjenému podstatnému jménu. Vzhledem k tomu, že je tato informace nerestriktivního charakteru, bývá tento druh modifikátoru oddělen čárkami.

11)

a) *El rey Juan Carlos*

b) *Juan, el hermano mayor*¹⁷

I Nueva gramática de la lengua española vydaná španělskou královskou akademií se zabývá apozicí, jako jedním z možných způsobů, jak rozvíjet podstatné jméno. Tato konstrukce vzniká ve chvíli, kdy je jedno podstatné jméno rozvíjeno dalším substantivem, aniž by se mezi tyto prvky vkládaly jiné větné členy. I zde se setkáváme s rozdělením na apozice explikativní a specifikační.

Specifikační apozice je definovaná vzorcem <AB>. Většinou je tato konstrukce tvořena obecným substantivem, doplněným vlastním jménem, které blíže určuje referenta. Na rozdíl od specifikačních modifikátorů, které význam rozvíjeného substantiva omezují, specifikační apozice mají význam spíše identifikační. Jak již bylo uvedeno, pro specifikační apozici je typický vzorec <AB>, přičemž A i B jsou substantiva nebo nominální syntagmata. V případě, že B je vlastním jménem, vznikají konstrukce, kdy B identifikuje A.

12)

a) *La ópera de Fidelio*

b) *La torre Eiffel*¹⁸

Typické využití restriktivní apozice je při oslovování další osoby (*profesor Fernandez*), názvy ulic (*calle Mayor*), jména a přídomky králů nebo jiných významných osobností (*Alfonso el Sabio*), substantiva vyjadřující symboly nebo znaky (*la letra M*) a v neposlední řadě do této kategorie spadají termíny vyjadřující seskupení osob nebo věcí, jako jsou školní předměty, politické strany, městské části, továrny apod. (*la signatura ,química organica‘ ,el partido politici ,Dignidad nacional‘*)

Pro explikativní apozici je typický vzorec <A, B>, kdy B je vsunutý prvek, který přináší upřesnění, nebo jinak objasňuje význam vyjádřený A. V mluvené podobě se oba prvky oddělují pauzou, v psaném projevu pak čárkou. Toto schéma odpovídá českému pojetí přístavku, kdy je vsunutá část pouze ‚opakováním‘ části první.

¹⁷ Gómez Torrego L. (1998). Gramática didáctica de la lengua española. Madrid. S. M., str. 288

¹⁸ Real Academia Española (2010) *Nueva gramática de la lengua española*. Madrid. Asociación de Academias de la Lengua española.

1.3.3 Počet prvků

V rámci větné struktury nemusí na podstatném jménu vždy záviset pouze jeden přívlastek. Tuto problematiku z použitých zdrojů řeší Báez, Dubský, Králová (1999). Pokud se k substantivu váže několik přídavných jmen, rozlišuje se přívlastek několikanásobný a postupně rozvíjející.

Několikanásobný přívlastek označuje situaci, kdy je podstatné jméno rozvíjeno více přívlastky, které jsou v souřadném vztahu. Zpravidla se jedná o shodný přívlastek tvořený adjektivy, která jsou vzájemně na stejné úrovni a musí tedy být oddělena čárkami. Postavení jednotlivých součástí několikanásobného přívlastku je možné libovolně měnit, aniž by se změnil smysl sdělení

V případě přívlastku postupně rozvíjejícího se jedná o přívlastky, které jsou na sobě závislé. Řídící podstatné jméno tedy můžeme rozvíjet přídavným jménem, pokud rozvineme celé toto spojení dalším přívlastkem, získáváme postupně rozvíjející přívlastek. Jediné podstatné jméno může být rozvíjeno větším počtem přívlastků, jejichž postavení vůči podstatnému jménu je ve španělštině podmíněno několika pravidly, kterými je třeba se řídit. Při řazení jmenných modifikátorů je třeba brát v potaz, zda je rozvíjející větný člen v roli argumentu nebo volného doplnění. Argumenty leží vždy v těsné blízkosti za podstatným jménem, zatímco postavení volných doplnění je volnější. Jedná – li se o přídavná jména, závisí na pohledu mluvčího, zda se bude přívlastek vyskytovat na pozici před nebo za podstatným jménem. Snadno tak dochází k situacím, kdy je jeden z přívlastků anteponovaný a zbylé jsou postponované. Své specifické postavení však nemají jen přídavná jména, ale i předložková syntagmata. Ta se zpravidla nacházejí až na pravém okraji celého syntagmatu.

Čeština i španělština vyžaduje postavení přívlastku v těsné blízkosti podstatného jména, které rozvíjí

Pro češtinu je typické, že shodný přívlastek, který není dále rozvíjen nebo je rozvíjen jen slabě, stojí zpravidla před podstatným jménem. Je-li adjektivní přívlastek nadále rozvíjen, může být jak anteponovaný, tak postponovaný. Většinou, ale platí, že čím delší je tím, větší je tendence k jeho postpozici. Neshodný přívlastek se vyskytuje vždy za podstatným jménem. (1999, Grepl Karlik).

Báez, Dubský, Králová (1999) se zabývají hlavně postavením shodného přívlastku tvořeného adjektivy a tím, jak toto postavení ovlivňuje. Je-li v roli shodného přívlastku

přídavné jméno, je možné jej jak anteponovat tak postponovat. O tom, zda se adjektivum nachází na pozici před nebo za podstatným jménem, rozhoduje vztah, jaký má mluvčí k informaci, kterou nám sděluje, zároveň však důležitou roli hrají rytmické faktory.

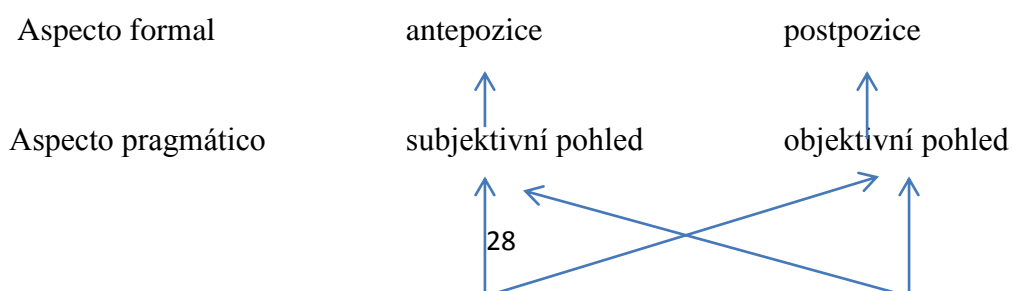
Pro španělštinu je typická postpozice adjektiva, to znamená umístění za podstatným jménem. Pokud se adjektivum vyskytuje za rozvíjeným substantivem, omezuje jeho význam, zdůrazňuje jeho obecnou platnost nebo omezuje platnost významu ustáleného slovního spojení.

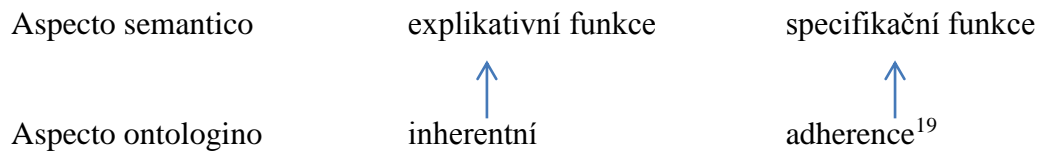
Anteponované adjektivum naopak význam rozvíjeného podstatného jména neomezuje, ale spíše zdůrazňuje některou z typických vlastností tohoto jména. V jiných případech nabývá subjektivního hodnocení z pozice mluvčího. Antepozice adjektiv však může být také motivována rytmickými faktory a to zejména v případech, kdy je podstatné jméno rozvíjeno ještě neshodným přívlastkem, který se pojí prostřednictvím předložky.

Významným faktorem pro postavení jednotlivých přídavných jmen má i fakt, zda je některé z nich dále rozvíjeno (1999, Báez, Dubský, Králová)

V případě, že na podstatném jméně závisí přídavné jméno, rozlišují mezi nimi Zavadil & Čermák (1999) přívlastky explikativní a specifikační. Toto rozdělení závisí na postavení závislého členu vůči řídicímu substantivu a převážně na informaci, kterou dané přídavné jméno přináší. Postponovaným přívlastkům autoři přisuzují specifikační funkci. To znamená, že přídavné jméno přináší adherentní popis rozvíjeného substantiva. Naopak anteponovaná adjektiva přisuzují substantivu vlastnosti inherentní a proto jim mají v syntagmatu funkci explikativní.

Na následujícím schématu je však vidět, že na postavení přídavných jmen vůči řídicímu substantivu mají vliv i jiné faktory.

To, jestli přídavné jméno přináší adherentní nebo inherentní informaci má největší vliv na jeho postavení vůči podstatnému jménu. Pokud přívlastek přináší inherentní informace má zároveň explicativní funkci. Znamená to, že podstatné jméno samo o sobě obsahuje informaci, kterou následně přináší přívlastek.

13)

- a) *La blanca nieve*
- b) *Los verdes prados*²⁰

V obou případech přívlastek doplňuje podstatné jméno o vlastnost, která je pro něj typická – bílý sníh, zelené louky. Tím, že jsou tyto přívlastky antepoňovány se zvyšuje jejich expresivita.

Na druhou stranu, pokud je přídavné jméno adherentní, přináší nám novu informaci, která omezuje význam podstatného jména a přívlastek tak získává specifikační charakter. Tyto přívlastky se zpravidla postpoňují.

14)

- a) *La nieve sucia*
- b) *Los prados nevados*²¹

Ze schématu je patrné, že velmi důležitým faktorem určujícím antepozici či postpozici jmenného komplementu je subjektivní pohled mluvčího. Ačkoliv ze sémantického hlediska přináší adjektivum specifikační informace a tudíž by mělo být postpoňováno, může jej mluvčí na základě svých subjektivních názorů antepoňovat a tím jeho význam vyzdvihnout.

¹⁹ Zavadil, B., Čermák, P. (2010) *Sintaxis del español actual*. Praha. Karolinum, str. 50

²⁰ Zavadil, B., Čermák, P. (2010) *Sintaxis del español actual*. Praha. Karolinum, str. 50

²¹ Zavadil, B., Čermák, P. (2010) *Sintaxis del español actual*. Praha. Karolinum, str. 50

Fernández Leborans (2003) věnuje velký prostor přídavným jménům, jakožto slovnímu druhu, který je nejčastěji používán při rozvíjení podstatných jmen. Jejich postavení v rámci jmenného syntagmatu a to, jakým způsobem samotné jádro nominálního syntagmatu, z velké části závisí na jejich sémantických vlastnostech. Z tohoto hlediska se přídavná jména dělí do dvou základních skupin: na přídavná jména relační a kvalitativní.

Relační nebo také vztahová přídavná jména (*adjetivos relacionales*) jsou adjektiva, jejichž příznakovost je založena na vztahu k nějaké substantii, stavu, ději nebo okolnosti, se kterou je adjektivum slovotvorně sdruženo (*paterno, democrático, agrario*). Zpravidla se tento druh přídavných jmen nachází za jádrem jmenného syntagmatu, v jeho těsné blízkosti, bez jakéhokoliv dalšího doplnění. Skupina relačních přídavných jmen však není celistvá a nadále se dá rozdělit na dvě podskupiny, které se od sebe odlišují sémantickými vlastnostmi, jedná se o adjektiva tematická a adjektiva klasifikační.

Tematická přídavná jména (*adjetivos tematicos*) rozvíjejí substantiva, která vznikají nominalizací sloves (*nombre eventivo*). Ve jmenném syntagmatu pak plní funkci argumentu, který je vyžadován slovesem a následně od něj odvozeným podstatným jménem.

Podskupina pojmenovaná jako přídavná jména klasifikační (*adjetivos clasificativos*) zahrnuje přídavná jména, která ohraničují význam podstatných jmen, která jsou jimi rozvíjena. Neděje se to však prostřednictvím popisu nějaké vnitřní kvality, ale jeho přiřazením k nějaké skupině jako je například materiál, národnost, původ (*francés, paterno, lingüístico*).

Skupina kvalitativních přídavných jmen se označuje také jako přídavná jména jakostní (*adjetivos calificativos*). Jedná se o adjektiva, která nejsou odvozena od jiných slovních druhů a pojmenovávají vlastnosti jevů hodnocené z hlediska mluvčího a to jak subjektivně, tak objektivně. Patří mezi ně přídavná jména, která vyjadřují vlastnosti živých bytostí, neživých předmětů nebo abstraktních jevů. Tato třída se dá dále rozdělit do dvou sémantických skupin na adjektiva deskriptivní a kvalifikační /hodnotící (vyjadřující hodnocení objektivně existujícího příznaku).

Deskriptivní přídavná jména (*adjetivos descriptivos*) vyjadřují příznak z hlediska mluvčího objektivně, bez relativního subjektivního hodnocení. Většinou bývají postponována, čímž se projevuje jejich specifikační charakter a některá z nich dokonce mohou být rozvíjena pomocí kvantifikátorů.

Kvalifikační, hodnotící nebo také valorativní adjektiva (*adjetivos valorativos*), tvoří podskupinu kvalitativních přídavných jmen, která popisuje vlastnictví nebo subjektivní hodnocení substantiv, která rozvíjejí. Nejsou tak syntakticky produktivní jako deskriptivní adjektiva, protože nemají tak silné specifikální vlastnosti, které spojují přídavné jméno a jeho komplement. Díky této vlastnosti mohou být valorativní adjektiva doplněna kvantifikátory a také se mohou vyskytovat na pozici před podstatným jménem.

María Lebornas však kromě relačních a klasifikačních adjektiv vymezuje ještě jednu skupinu. Takzvaná příslovečná přídavná jména, jejichž pojmenování vzniká na základě jisté podobnosti s časovými, modálními a aspektuálními příslovci. Nejčastěji se tato adjektiva pojí s podstatnými jmény odvozenými od sloves. Ze sémantického hlediska se mohou ještě dále rozdělovat na adjektiva, která jsou zaměřená na podmět, na mluvčího nebo událost.

Na základě studií jiných gramatiků Fernández Lebornas (2003) uvádí několik poznatků o postavení adjektiv ve jmenném syntagmatu. Všeobecně se uvádí, že postavení před podstatným jménem je spojené s explikativní funkcí, která je expresivnější, estetičtější a vyjadřuje subjektivní pohled mluvčího. Naopak postpozice je spojená s funkcí specifikální, která je všeobecná. Zmíněná adverbialní adjektiva se většinou antepoují, i když mnohá z nich akceptují i postpozici.

V případě, že se v syntagmatu vyskytuje více než jedno přídavné jméno, uvádí autorka několik poznatků o tom, jakým způsobem se tato adjektiva vzájemně řadí.

- Zpravidla se mohou antepouovat maximálně dvě přídavná jména, a postponovat maximálně tři.
- Přídavná jména objevující se před podstatným jménem nejčastěji patří do skupiny adverbialních nebo valorativních adjektiv – zahrnující epiteta a explikativní konstrukce.
- Adjektiva, která se běžně vyskytují na pozici za podstatným jménem, jsou zpravidla vztahová a deskriptivní. Postpozice obou těchto skupin je přímá, tato vlastnost je daná tím, že se jedná o komplementy s restriktivní funkcí, které udržují maximální soudržnost s jádrem jmenného syntagmatu. Pokud se společně objeví relační a deskriptivní přídavná jména, tak jméno relační se vždy objevuje na místě těsně za substantivem a až za ním následuje deskriptivní (*el coche presidencial pequeño*).
- Přídavná jména valorativní se postponují a řadí se hierarchicky

Podobně autoři Zavadil a Čermák se věnují situaci, kdy je podstatné jméno rozvíjeno více než jedním adjektivem. V případě, že jedno z rozvíjejících adjektiv je anteponováno a druhé postponováno je přídavné jméno za podstatným jménem s jádrem syntagmatu spojeno mnohem těsněji než to, na pozici před substantivem. Vztah mezi substantivem a postponedým přídavným jménem je mnohem těsnější než v případě, když je adjektivum anteponované.

15)

- a) *Los grandes parques madrileños*
- b) *Las pequeñas zonas verdes*²²

Sejde-li se více jmenných komplementů vedle sebe, které nejsou odděleny čárkami, považujeme je syntakticky za rovnocenné, ze sémantického hlediska jsou však tyto přívlastky spojené a autoři je nazývají jako postupně determinované.

16)

- a) *Todos mis buenos amigos*
- b) *nuestros magníficos resultados,*
- c) *los habitantes adultos de Madrid*²³

Moderní gramatika španělštiny uvádí, že v případě postupně rozvíjejícího přívlastku, je řídící substantivum rozvíjeno dvěma nebo více přívlastky, z nichž může být jeden anteponovaný, případně se mohou všechny nacházet na pozici za substantivem. Autoři zde upozorňují na to, že pokud se oba dva přívlastky objeví na pozici za podstatným jménem je v porovnání češtiny a španělštiny možné pozorovat jejich rozdílné řazení. Jedná se o takzvané zrcadlové řazení, to znamená, že se v češtině řadí v opačném pořadí než ve španělštině. Tento fakt vychází z typologických rozdílů mezi češtinou a španělštinou, kdy je slovosled jmenného syntagmatu opačný.

- 17) *Hay que situarlo en la corriente pedagogica realista – je nutné zařadit do realistického pedagogického proudu*²⁴

²² Zavadil, B., Čermák, P. (2010) *Mluvnice současné španělštiny*. Praha. Karolinum. Str. 50

²³ Zavadil, B., Čermák, P. (2010) *Mluvnice současné španělštiny*. Praha. Karolinum. Str. 50

²⁴ Báez San José V., Dubský J., Králová, J. (1999). *Moderní gramatika španělštiny*. Plzeň. Str 42

V případě, že je jeden z přívlastků anteponovaný nabývá toto přídavné jméno subjektivního hodnotícího významu. I v tomto případě hraje jistou roli fakt, že postponované adjektivum je nadále rozvíjeno.

Gramática deskriptiva uvádí, že v případě, kdy se společně objeví dvě klasifikační adjektiva, můžeme jejich postavení zaměnit, pouze v případě, že jsou v souřadném vztahu. Chceme-li jedno z adjektiv nahradit předložkovým syntagmatem, je to možné pouze v případě, že nebude rozvíjet jádro syntagmatu, ale bude závislé na předchozím adjektivu.

18)

- a) *Arquitectura militar renacencista*
- b) *Arquitectura renacencista militar*
- c) **Arquitectura del Renacimiento militar*
- d) *Arquitectura militar del Renacimiento*²⁵

Postavení kvalitativních přídavných jmen je mnohem variabilnější než u relačních. Pokud přídavné jméno není rozvíjeno dalšími modifikátory, je možná jeho postavení před jádrem syntagmatu ani před předložkovým syntagmatem v roli argumentu. Je-li přídavné jméno stupňováno je jeho antepozice možná, ne každé z těchto adjektiv stupňování připouští. Stupňována mohou být pouze tak přídavná jména, která vytváří antonymní vztahy

19) **Dientes muy immaculados – dientes muy blancos*²⁶

Postavení kvalitativních adjektiv závisí také na tom, zda syntagma, ve kterém se nachází je uvozeno určitým nebo neurčitým členem. Je-li syntagma určité, tak je přídavné jméno většinou anteponováno a funguje tak jako nerestriktivní modifikátor a nepodílí se na referenci jádra syntagmatu. Pokud je adjektivum postponované, nejenže rozvíjí podstatné jméno, ale zároveň se podílí na jeho referenci. Z toho důvodu jsou kvalitativní přídavná jména jediná, která se mohou nacházet před vlastními podstatnými jmény.

²⁵ Rigau G. (1999) *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid. Espasa Calpe. Str 348

²⁶ Rigau G. (1999) *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid. Espasa Calpe. Str 349

Rozdíl mezi restriktivním a nerestriktivním modifikátorem se maže v případě, že je jmenné syntagma uvozené neurčitým členem:

20) *un comerciante rico – un rico comerciante – el comerciante rico - *el rico comerciante*²⁷

zajímavostí je, že některá kvalitativní přídavná jména mění svůj význam podle toho, na jaké pozici se vůči podstatnému jménu nachází, jako v příkladu (21).

21) *na vieja amiga - una amiga vieja*²⁸

V prvním syntagmatu vyjadřuje přídavné jméno druh přátelství, zatímco v druhém spojení se vztahuje k věku osoby, o kterou označujeme za kamarádku. V některých z těchto případů se přídavné jméno prenominální objevuje v apokopované formě (*gran/grande, san/santo, buen/bueno*)

v případě, že je podstatné jméno doplněno jak relačním tak kvalitativním adjektivem, nachází se vztahové adjektivum v těsné blízkosti jádra syntagmatu, kvalitativní je buď anteponováno nebo se řadí až za relační.

22) *una desgraciada victoria pírrica/una vitcoria pírrica desgraciada*²⁹

Existují adjektiva, která se nedají označit ani jako relační, ani jako klasifikační. Vyjadřují vztahy časové, modální a jiné. Tento druh přídavných jmen se spíše podobá příslovcím. Adjektiva jako *proximo, antiguo, actual, último, anterior* časově upřesňují aktivitu nebo událost vyjádřenou podstatným jménem. Jejich pozice ve jmenném syntagmatu nemá dopad na jeho význam: *un reciente estreno, un estreno reciente*.

Jiná přídavná jména spadající do této skupiny modifikují hledisko aktivity nebo události vyjádřené podstatným jménem, jsou to například *Frecuente, periodico, esporadico*

Přídavná jména *exacto, escaso, notable, unico* se svým významem spíše blíží kvantifikátorům. Jako poslední skupinu adverbiálních přídavných jmen jsou ta, která

²⁷ Rigau G. (1999) *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid. Espasa Calpe. Str 350

²⁸ Rigau G. (1999) *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid. Espasa Calpe. Str 348

²⁹ Rigau G. (1999) *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid. Espasa Calpe. Str 350

vyjadřují modalitu, jsou to *posible, probable, incierto, indudable, puro, mero, dudoso, supuesto, presunto*. Tato přídavná jména se mohou rozdělit do několika podskupin, podle svých syntaktických vlastností jako podle jejich významu. Modální adjektiva *probable a posible* upřednostňují prenominaci, ačkoliv se také mohou objevit i na místě za substantivem v případě, že se jedná o neurčité nominální syntagma nebo pokud se nacházejí uvnitř určitého syntagmatu společně s dalším adjektivem. Přídavná jména *siple, puro, mero, y presunto* mohou vyskytovat pouze před podstatným jménem.

1.4 ZÁVĚREČNÁ SYNTÉZA

Na základě studia výše uvedených zdrojů, které na přívlastek nahlíží z různých pohledů je jasné patrné, že ačkoliv se jednotlivé publikace v mnohém rozcházejí, základní definice pro přívlastek je u všech autorů téměř totožná. Ačkoliv čeština považuje přívlastek za právoplatný větný člen a španělština pouze za součást nominálního syntagmatu, oba systémy se shodují, že přívlastek/*modificador del nombre* je větný člen, který je vázán na podstatné jméno a je mu přímo podřízen. Na rozdíl od jiných větných členů nemá přívlastek žádný vztah v přísudku. Tento větný člen zpravidla stojí v těsné blízkosti podstatného jména, na kterém je závislé, a to jak v pozici před, tak v pozici za tímto jménem.

V následném dělení přívlastků se však čeština a španělština vzájemně liší. Čeština se zabývá shodou, která může nastat mezi substantivem a jeho přívlastkem, a dělí tak přívlastky na shodné a neshodné na základě toho, zda se shodují v rodě, čísle a pádu.

Pro španělštinu, která své přívlastky považuje za součást jmenného syntagmatu je významnější spíše prostředek, kterým je daný člen vyjádřen a pak je dělí na *modificadores* a *complementos*, přičemž *complementos del nombre* jsou tvořeny předložkovými syntagmaty zatímco *modificadores* jinými slovními druhy. Pro španělskou gramatickou tradici je bohužel typická nesourodá terminologie, čímž se značně komplikuje porozumění této problematice. Nejčastěji se v gramatikách španělské provenience setkáváme s termíny *modificador del nombre* a *complemento del nombre*. Největší komplikací je, že neexistuje výraz, který by popisoval jmenné přívlastky jako celek. Velmi často se tak setkáme s tvrzením, že podstatné jméno může být rozvíjeno různými druhy komplementů a modifikátorů. Toto řešení se jeví jako nejjednodušší, předejde se tak opakování jednoho z termínů, jako se to stalo například u Gómeze Torrega, který všechny prostředky závislé na substantivu nazývá jako *modificadores*. V jejich rámci pak vymezuje zvláštní skupinu nazvanou *complementos del nombre*, které se k podstatnému jménu pojí pomocí předložky. María Fernandez Leborans naopak všechny přívlastky nazývá souhrnným názvem *complementos* a dále je rozlišuje pouze druhy syntagmat, kterými jsou tvořeny.

Vzhledem k tomu, že se čeština a španělština liší v celkovém syntaktickém pojetí, je nutné pro potřeby této analýzy vytvořit vlastní systém, který by sjednotil poznatky získané studováním literárních zdrojů. Z tohoto systému, který bude kombinovat českou a španělskou tradici, pak následně bude vycházet praktická část a analýza španělského textu.

Jak již bylo řečeno na začátku, oba jazyky se v mnohých bodech shodují a v mnohých bodech se rozcházejí. Tyto rozdíly jsou založeny na odlišném lingvistickém systému každého z jazyků. První z bodů, kde je možné sledovat rozdílné pojetí přívlastku, je v použití slovních druhů či prostředků k vyjádření tohoto větného členu. Zatímco čeština považuje za přívlastek větný člen rozvíjející podstatné jméno, který je tvořen adjektivy, zájmeny, číslovkami, podstatnými jmény, infinitivy nebo předložkovými spojeními, ve španělštině není tato škála tak široká. Španělština totiž vychází ze složkové syntaxe, kde je přívlastek brán jako součást vyššího celku, nazvaného jako nominální syntagma. Vzhledem ke stavbě syntagmatu jsou jako modifikátory nejčastěji uváděna přídavná jména, podstatná jména a předložková spojení. Číslovky, zájmena a determinanty jsou zde považovány za takzvané aktualizátory syntagmatu a podílí se na referenci podstatného jména.

Pro lepší srozumitelnost a přehlednost jsem vytvořila níže uvedenou tabulku, ze které je patrné, jako slovní druhy jsou jednotlivými autory považovány za prostředky rozvíjející podstatné jméno.

Tabulka č. 1. Použití slovních druhů k vyjádření přívlastku

SLOVNÍ DRUHY	adjektiva	předložková syntagmata	substantiva	zájmena	číslovky	příslovce	vedlejší věty
Grepl, Karlík	X	X	X	X	X		X
Báez, Dubský, Králová	X	X	X	X	X		
Gómez Torrego	X	X	X	X	X		X
Čermák, Zavadil	X	X	X				
Fernández Leborans	X	X					
Rigau	X	X	X				X
RAE	X	X	X				

Z tabulky je patrné, že všechny použité zdroje se shodují v tom, že podstatné jméno je nejčastěji rozvíjeno přídavnými jmény a předložkovými syntagmaty. Jako další hojně využívaný prostředek je uvedeno podstatné jméno, které společně s řídicím substantivem vytváří takzvanou apoziční konstrukci.

V případě dalších prostředků používajících se k vyjádření přívlastku, je patrný zásadní rozdíl mezi českým a španělským pojetím tohoto větného členu. V zásadě se autoři liší v tom, jak nahlízejí na použití číslovek a zájmen. Zatímco česká tradice považuje tyto slovní druhy za přívlastky, španělština je zpravidla řadí do kategorie aktualizátorů. Jsou tedy součástí jmenného syntagmatu, ale podílejí se pouze na referenci

podstatného jména a nijak neovlivňují jeho vlastnosti, jako to dělají modifikátory a komplementy. Jedinou výjimkou je Leonardo Gómez Torrego, který ve své *Gramática descriptiva* (1998) řadí mezi modifikátory i zájmena, ovšem pouze v případě, že se nacházejí až na pozici za podstatným jménem. My pro účely této práce budeme vycházet z nám bližší české tradice, která zájmena a číslovky řadí mezi přívlastky.

Autoři španělského původu se věnují i rozdělení komplementů a modifikátorů na základě toho, zda rozvíjející člen přímo vyžadován řídicím substantivem, či nikoliv. Toto rozdělení na argumenty a volná doplnění (*complementos argumentales a complementos adjuntos*) používá Gema Rigau ve svém pojednání *La estructura del sintagma nominal*. Autorka toto dělení na rozdíl od svých kolegů nezaměřuje pouze na předložková syntagmata, ale aplikuje jej na všechny přívlastky nehledě na to, jakým slovním druhem jsou zastoupeny. Ostatní autoři, zabývající se touto problematikou používají rozdělení na argumenty a volná doplnění hlavně v případě nominálních komplementů, tedy přívlastků, tvořených předložkovými syntagmaty. V dílech vycházejících z české lingvistické tradice toto rozdělení nenajdeme.

Rozdíl mezi argumenty a volnými doplněními je založen na lexikálním původu podstatného jména, které je rozvíjeno. V případě, že je toto substantivum odvozeno od slovesa či přídavného jména, které si žádá doplnění dalším větným členem, dědí tuto vlastnost i odvozené podstatné jméno. V tom případě mluvíme o takzvaných argumentech. V opačném případě, tedy pokud rozvíjené substantivum přímo nevyžaduje následné rozvíjení, jsou jeho přívlastky považovány za volná doplnění.

Nahlédneme-li na přívlastky z formálního hlediska, opět se oba lingvistické směry v některých bodech shodují a v některých se rozcházejí.

Nejvíce se oba jazykové systémy rozcházejí v pojetí shodného a neshodného přívlastku. Zatímco čeština dělí přívlastky podle toho, jestli se podstatné jméno člen na něm závislý shodují v morfologických kategoriích (rod, pád, číslo), pro španělské autory je tato shoda nepodstatná a jmenné modifikátory dělí podle toho jakým slovním druhem, případně syntagmatem jsou tyto doplňující větné členy tvořeny. Zde tedy opět budeme vycházet z české tradice, která je nám jako roditelým mluvčím bližší a pokusíme se rozdělení na shodné a neshodné přívlastky aplikovat na španělštinu.

Shodné přívlastky jsou dle autorů *Skladby češtiny*, *Moderní gramatiky španělštiny* a *Sintaxis del español actual* nejčastěji reprezentovány přídavnými jmény a to díky jejich shodě v rodě, čísle a pádu s řídicím podstatným jménem. Jak již bylo uvedeno v tabulce () do této kategorie jsou těmito autory řazeny i číslovky a zájmena, které patří mezi

ohebné slovní druhy a stejně jako adjektiva se shodují se substantivem, které rozvíjejí. Neshodné přívlastky jsou pak popisovány jako ty, které se s řídicím substantivem morfologicky neshodují a nejčastěji je tvoří spojení uvozená předložkou. Pokud se podíváme na španělské autory, můžeme v jejich publikacích najít rozdělení na *modificadores del nombre*, tvořená přídavnými jmény, a *complementos del nombre*, zastoupenými předložkovými syntagmaty. Pokud tedy spojíme tato tvrzení, můžeme za shodné přívlastky považovat skupinu jmenných modifikátorů společně s číslovkami a zájmeny. Do skupiny neshodných přívlastků pak budeme řadit skupinu jmenných komplementů, které jsou reprezentovány předložkovými syntagmaty. Během studia jednotlivých děl jsem narazila i na několik výjimek, které svým zařazením mohou zkomplikovat toto jednoznačné rozdělení. Jedná se o spojení předložky *de* a vlastního podstatného jména. Ačkoliv se jedná předložkové syntagma, kolektiv Báez, Dubský a Králová jej řadí mezi shodné přívlastky. Toto rozhodnutí je založeno na faktu, že tímto způsobem španělština řeší absenci přívlastňovacích přídavných jmen, která by jinak tvořila právě přívlastek shodný. Druhým případem, který může být zavádějící, je klasifikace tematických přídavných jmen. I když se jedná o přídavná jména, dalo by se uvažovat o jejich zařazení mezi neshodné přívlastky. Tato možnost je založena na tom, že tento druh přídavných jmen, jinak nazývaný jako adjektiva argumentační, je možné nahradit předložkovým syntagmatem. My však v následném rozboru textu zůstaneme u základního rozdělení, které bylo uvedeno výše.

Dalším z funkčních aspektů, které je třeba mít na zřeteli, je to, jakým způsobem ovlivňuje přívlastek podstatné jméno a jakou informaci o něm přináší. Většina autorů se o restrikcii zmiňuje hlavně v případě přídavných jmen. V případě, že mají přívlastky restriktivní charakter, mluvíme o takzvaném těsném přívlastku, ve španělštině se mluví o *modificadores especificativos* nebo *modificadores restrictivos*. Tento druh přívlastku přináší novou informaci a zpravidla se neodděluje čárkami. *Modificadores no restrictivos*, jinak také *modificadores explicativos* odpovídají českému pojetí volného přívlastku. Tento druh přívlastku přináší nerestriktivní informace, tedy pouze doplňuje význam řídicího substantiva.

Zvláštní místo v tomto případě zaujímají takzvané apozice. Jedná se o případ, kdy je řídicí podstatné jméno rozvíjeno dalším substantivem, aniž by se mezi ně vkládaly další větné členy. I apozice je možné dělit dle jejich charakteru na restriktivní a nerestriktivní. Stejně jako v případě těsného a volného přívlastku je v případě nerestriktivní apozice nutné její oddělení čárkami. Toto sdělení nám totiž přináší informaci, která je obsažena

již v první části konstrukce. V češtině se tento jev vyskytuje pod názvem přístavek. V tomto případě je možné, že apoziční část není tvořena pouze podstatným jménem těsně spojeným se substantivem řídícím, ale je zastoupena kompletním nominálním syntagmatem. Explikativní apoziční část je většinou tvořena obecným substantivem, které působí v roli jádra celého syntagmatu a bývá doplněno vlastním jménem, které řídící jméno blíže specifikuje a upřesňuje. S explikativní apoziční částí se tak setkáváme velmi často při oslovení osob, pojmenování ulic, budov nebo seskupení věcí či osob.

Posledním z formálních faktorů, kterými jsme se v teoretické části zabývali, je počet prvků, které mohou být na podstatném jméně závislé. V obou jazycích je samozřejmostí, že řídící substantivum je možné rozvíjet více než jedním prvkem. Česká lingvistická tradice pak tyto přívlasky dělí na několikanásobné a postupně rozvíjející. Rozdíl mezi těmito druhy spočívá ve vzájemném vztahu jednotlivých součástí. Pokud jsou prvky rozvíjející podstatné jméno v souřadném vztahu a vzájemně odděleny čárkami nebo spojkou a, mluvíme o několikanásobném přívlasku. Španělská tradice tento pojem přímo nepoužívá, ale v rámci studia postavení jednotlivých se autoři zmiňují o možnosti rozvíjení prostřednictvím přídavných jmen, která jsou významově na stejné úrovni. Stejnou situaci můžeme pozorovat i v případě postupně rozvíjejícího přívlasku, ačkoliv se v dílech španělských autorů tento výraz neobjevuje, je v rámci jednotlivých pojednání vždy věnován prostor postavení jednotlivých přívlasků. V tomto případě nejsou jednotlivé modifikátory na stejné úrovni a podstatné jméno je jimi rozvíjeno postupně. Postavení těchto členů nominálního syntagmatu závisí na prostředku, kterým jsou vyjádřeny. Nejbližší podstatnému jménu se tak nacházejí tematická adjektiva nebo předložková spojení v roli argumentu. Předložková spojení se všeobecně vyskytují vždy až za podstatným jménem, které rozvíjejí, na rozdíl od adjektiv, která připouštějí i antepozici. Celkově vzájemné postavení členů postupně rozvíjejícího přívlasku závisí na sémantických vlastnostech jednotlivých komponentů celého syntagmatu.

Jak již bylo zaznačeno, přívlask se zpravidla vyskytuje v těsné blízkosti podstatného jména. Ve španělštině se setkáváme nejčastěji s postavením za substantivem, což je dáno tím, že mnoho z modifikátorů je tvořeno předložkovými syntagmaty, která antepozici nepřipouští. Jediným druhem přívlasku, který je tedy dle španělských autorů možné anteponovat, jsou přídavná jména, a i u nich závisí na druhu a sémantických vlastnostech.

Pokud se zaměříme na postavení přídavných jmen, reprezentujících shodný přívlask, zjistíme, že sémantické vlastnosti hrají v jejich antepozici či postpozici

významnou roli. Všeobecně je pro španělštinu typická pozice přídavného jména až za podstatným jménem. Na této pozici omezuje, zdůrazňuje nebo upřesňuje význam rozvíjeného substantiva. Pokud je však přídavné jméno anteponované, není jeho úkolem podstatné jméno omezovat, ale pouze vyzdvihnout jeho typickou vlastnost (*blanca nieve*). Není to však jediný případ, kdy je možná antepozice adjektiv. Tato pozice používaná hlavně ve chvílích, kdy chce mluvčí vyzdvihnout vlastnost rozvíjeného substantiva a zdůraznit subjektivní pohled na věc. Antepozice tedy přidává výrazu na expresivité a je často používána v krásné literatuře. Pokud nahlédneme na přídavná jména z hlediska sémantiky, zjistíme, že ne všechny druhy adjektiv je možné postavit před podstatné jméno. Toto postavení je typické pro takzvaná valorativní přídavná jména, která se používají pro subjektivní hodnocení podstatných jmen. Posledním z faktorů, které mohou ovlivnit antepozici a postpozici přídavných jmen, je délka samotného syntagmatu. V případě, že je za substantivem příliš mnoho prvků, je možné z rytmických důvodů použít antepozici adjektiva. Mluvíme-li zde o shodných přívlastcích, je třeba zmínit i další slovní druhy, které jsme do této skupiny zařadili. Jedná se o zájmena a číslovky. Pro oba druhy je typické postavení před podstatným jménem, a to hlavně proto, že španělská tradice je řadí do skupiny aktualizátorů. Jedinou výjimkou jsou přívlastňovací zájmena, která je v určitých případech postponovat, čímž ztrácejí vlastnosti determinantu.

2 PRAKTICKÁ ČÁST

2.1 Postup při analýze a definice použitých textů

Při analýze textů jsme vycházeli z novinových článků přejatých z internetové verze španělského deníku EL PAÍS. Jedná se o nejznámější a nejvýznamnější periodikum, které informuje o dění ve Španělsku i ve světě již od roku 1976, tedy od znovuoživení demokracie po pádu frankistického režimu. Deník je označován za nezávislé světové periodikum s proevropským a sociálně demokratickým zaměřením. Díky tomu, že texty jsou volně přístupné v elektronické podobě, byla práce s nimi o poznání jednodušší než, kdyby je autorka měla k dispozici pouze v tištěné verzi v podobě novinových článků. Práce s elektronickým materiálem v mnohém usnadnila a zjednodušila manipulaci s textem, kdy bylo možné si důležité pasáže označit a v případě nutnosti se k nim vrátit, aniž by bylo nutné si články kopírovat nebo zdlouhavě vypisovat důležité pasáže.

Výskyt jednotlivých druhů přívlastků, autorka prováděla na textech o celkovém rozsahu deset tisíc slov. Pro nutné porovnání, které vyplývá ze zadání práce, si zvolila dva druhy publicistických textů, které se od sebe zásadně liší v hlavně z pohledu objektivnosti autora. Právě subjektivní pohled autora je jedním z kritérií, které ovlivňují používání jednotlivých druhů přívlastků a jejich postavení vůči podstatnému jménu.

Jako první byly vybrány zprávy týkající se současného dění ve světě a ve španělsku. Jedná se o krátké a informacemi nabitě texty, které se mají adresáta rychle a stručně informovat o daném tématu. Tento druh textu spadá do kategorie zpravodajského funkčního stylu. Autor zprávy se k danému tématu vyjadřuje objektivně a snaží se čtenáři poskytnout nezaujaté informace. Při psaní zprávy se autor snaží zodpovědět šest základních otázek co?, kdo?, jak?, kde?, kdy?, proč?. Jejich zodpovězením podá čtenáři veškeré informace, které je nutné znát, aby zpráva splnila svůj účel a informovala o daném tématu. Pro tento druh textu je tedy typické používání přesných časových údajů, jmen osob a jejich postavení, konkrétní místa. Autor by měl k textu přistupovat objektivně a vyvarovat se jakýchkoliv nepřesných informací a vyjádření vlastního názoru.

Jako druhý typ textu si autorka zvolila texty, které byly vybrány z rubriky nazvané *opini3n*. Tento druh textu v češtině nazývaný jako komentář spadá do kategorie analytického stylu. Na rozdíl od zpráv se jedná o delší texty, které nejsou publikovány pouze za účelem podání informace, ale přináší také osobní názory autora. Jedná se o komentáře vztahující se k současnému dění ve společnosti, ale snaží se informaci blíže

analyzovat. Autory komentářů většinou nejsou publicisté, ale osobnosti z řad odborníků probírané věci nebo lidé s daným tématem přímo spojení prostřednictvím osobní zkušenosti. Ačkoliv tedy tento druh textu přináší ověřené informace, z jazykového hlediska je patrný vliv autorova osobního stylu a subjektivního názoru, který se ve zprávě neobjevuje.

Jakmile jsme si vybrali texty, které svým rozsahem přibližně odpovídaly rozsahu pěti tisíc slov, zatupujících každý ze zvolených typů textu, přistoupili jsme k samotné analýze. Nejdříve bylo nutné spočítat všechna nominální syntagmata, aby bylo možné v jejich okolí postupně určovat a specifikovat jejich komplementy a modifikátory. Vzhledem k tomu, že téměř každé substantivum je nějakým způsobem rozvíjeno, jednalo se o velmi zdlouhavý proces, kdy bylo nutné každý z přívlastků specifikovat na základě formálních kritérií, které jsme popisovali v teoretické části. Postupně jsme se tak zaměřili na poměrný výskyt shodných a neshodných přívlastků, prostředků, které jednotlivé přívlastky tvoří a jejich četnost. Hlavně v případě shodných modifikátorů bylo třeba zaměřit se nejen na slovní druhy, kterými jsou vyjádřeny, ale v případě přídavných jmen také na jejich postavení. U komplementů jsme se pak zaměřili na druhy předložek, které jsou základem pro předložkové syntagma, které plní funkci neshodného přívlastku.

Dalším předmětem analýzy byl výskyt a počet těsných a volných přívlastků. Zde se autorka musela zaměřit hlavně na volné přívlastky, které se dají snadno zaměnit s vedlejší větou přívlastkovou. V rámci této části analýzy jsme také uvedli výskyt a použití takzvaných apozií, tedy kombinace dvou podstatných jmen, které nejsou spojeny prostřednictvím předložky ani jiného spojovacího prostředku.

Nejsložitější částí výzkumu bylo rozlišení a určení počtu několikanásobných a postupně rozvíjených přívlastků. Vzhledem k tomu, že s definicí těchto druhů modifikátorů se v odborné literatuře příliš nesetkáme, bylo toto zkoumání o to náročnější. Problém nebyl ani tak v nalezení jednotlivých přívlastků, ale spíše v jejich následném rozboru, co se týče jejich sestavení z hlediska jednotlivých komponentů. Postupně rozvíjející přívlastek totiž může být tvořen širokou škálou kombinací adjektiv, předložkových spojení, číslovek a podstatných jmen. V této fázi výzkumu se autorka rozhodla neuvádět každou z použitých kombinací, ale uvedla pouze tabulku s těmi nejčastěji použitými, kterou doplnila příklady.

Posledním z hledisek, kterým jsme se při studiu španělského přívlastku zabývali v teoretické části, bylo jeho postavení vůči podstatnému jménu. Tento úkol byl již

částečně splněn při analýze shodných přívlastků, kdy jsme se zabývali anteponovanými přídavnými jmény. Bylo tak možné použít výsledky získané ve zmíněné části analýzy.

V rámci celé výzkumu jsme se snažili srovnat výskyt jednotlivých druhů přívlastků v rámci obou zvolených druhů textu, tedy zprávy a komentáře. Na základě zjištěných počtů výskytů jednotlivých druhů přívlastků jsme stanovili závěry o poměrném výskytu jednotlivých komplementů a modifikátorů nejprve v rámci všech zkoumaných textů a poté pouze v rámci vybraného stylu tedy zprávy a komentáře. Tyto výsledky pak mezi sebou byly porovnány a uvedeny v závěru této práce.

2.2 Kvantitativní údaje zkoumaného jazykového materiálu

V rámci výzkumu a analýzy textu byl použito dvanáct publicistických textů o celkovém rozsahu 10270 slov. Články byly vybrány tak aby, polovina rozsahu byla zastoupena články zpravodajskými a druhá polovina komentáři. Sedm zpravodajských článků bylo tvořeno celkem 4879 slovy, komentáře pak byly tvořeny 5319 slovy použitými v pěti textech. Vybrané texty nebyly nijak tematicky vyhraněné. Jednalo se o zprávy a komentáře týkající se dění s současném světě a společnosti. Mezi témata, která se v textech objevila, tak můžeme najít zprávy týkající se současné krize na Ukrajině, ztracenému letadlu Malaysia Airlines, smrti někdejšího španělského premiéra Adolfa Suáreze a další. I v rámci komentářů byly použity texty, které se zabývaly ukrajinskou krizí, mezi další témata patřila snaha o oddělení Katalánska nebo komentář týkající hospodaření s časem v současné společnosti. Zkoumaný materiál byl následně rozdělen na syntaktické celky, kterých bylo 1053. Počet větných celků byl stanoven na základě počtu sloves a polovětných konstrukcí působících v roli přísudku. Výsledky jsme pak vložili do tabulky.

Tabulka 2: Přehled základních údajů zkoumaného jazykového materiálu

<i>text</i>	<i>počet textů</i>	<i>slova</i>	<i>větné celky</i>
<i>zpráva</i>	7	4879	424
<i>komentář</i>	5	5391	626
<i>celkem</i>	12	10270	1050

Zprávy byly tvořeny 424 větnými celky, zatímco v případě komentářů jich bylo napočítáno celkem 629. Na základě dat uvedených v tabulce 2 je patrné, že ačkoliv není rozsah textu nijak velký, již na tomto vzorku můžeme pozorovat jisté rozdíly mezi jednotlivými styly.

Na začátku praktické části jsme uvedli, že hlavním posláním zprávy je poskytnout čtenáři co nejvíce informací v co nejkratším a nejvýstižnějším textu. Tato teorie je podložena nutností použít více článků než v případě komentářů, které jsou mnohem delší a poskytují tak autorovi více prostoru pro vyjádření vlastních myšlenek a názorových postojů. Ze získaných dat můžeme vypočítat, že průměrná délka zprávy je 697 slova, zatímco v případě komentářů jsme došli k číslu 1078 na jeden text. Co se týče průměrné délky jednotlivých větných celků, v případě zprávy jsme došli k číslu 11,5 slov v případě zpráv, zatímco v případě komentářů to bylo pouhých 8,6 slova. Tento rozdíl je možné přičíst faktu, že v rámci zpravodajského stylu se autor snaží vměstnat co nejvíce informací do co možná nejkratšího textu a tak používá složité a rozvité věty. jistou roli zde může hrát i fakt, že se ve zprávách častěji vyskytují apozice, které vysvětlují postavení osob, o kterých se autor zmiňuje nebo tvoří místní či časová určení.. Naopak autoři komentářů nám případnou expresivitu a vlastní názor mohou lépe připlížit prostřednictvím krátkých a jednoduchých vět, čímž se poměr mezi oběma styly odlišuje.

2.3 Analýza výskytu nominálních syntagmat v rámci větného celku

Hlavním tématem našeho výzkumu jsou však přívlastky, tedy větné členy rozvíjející podstatné jméno. Aby bylo možné se zaměřit na přívlastky, nejdříve bylo nutné v textech zjistit celkový počet nominálních syntagmat a následně se věnovat jejich dalšímu rozvíjení. Autoři španělských gramatik uvádějí, že jádrem nominálního syntagmatu je jakékoliv podstatné jméno nehledě na to, zda ve větě stojí samostatně nebo zda je dále rozvíjeno a doplňováno nebo je součástí některého z předložkových spojení rozvíjejících podstatné jméno. Celkově bylo v textech napočítáno 2440 nominálních syntagmat. Zpravodajský styl byl na podstatná jména bohatší a obsahoval 1328 podstatných jmen, zatímco v komentářích jich bylo 1112.

Tabulka 3. Výskyt nominálních syntagmat v rámci větného celku

<i>text</i>	<i>větné celky</i>	<i>nominální syntagmata</i>
<i>zpráva</i>	424	1328
<i>komentář</i>	629	1112
<i>celkem</i>	1053	2440

V tabulce číslo 3. si můžeme všimnout, že ačkoliv jsou zprávy chudší na počet větných celků, je v jejich případě mnohem častější výskyt podstatných jmen. Průměrně se jedná o tři výskyty substantiva v jednom větném celku. Naopak komentáře, které mají větší zastoupení větných celků, obsahují v průměru pouze 1,8 podstatného jména na jeden větný celek.

2.4 Analýza výskytu shodných a neshodných přívlasků

Již v teoretické části jsme se zmínili o tom, že v rámci nominálního syntagmatu není podstatné jméno doplněno pouze přívlasky, ale také takzvanými aktualizátory. Autoři vycházející ze španělské jazykovědné tradice do kategorie aktualizátorů řadí člen, číslovky a determinanty, mezi které patří například anteponovaná zájmena. Hlavní funkcí aktualizátorů je podílet se na referenci podstatného jména a pomáhají tak adresátovi lépe se orientovat v tom co se mu mluvčí snaží sdělit. Na rozdíl od španělštiny čeština aktualizátory nezná a všechny zmíněné slovní druhy považuje za přívlasky. My jsme se již během syntézy rozhodli, že zůstaneme na pomezí mezi oběma systémy. Tudíž v rozboru textu budeme za přívlasky považovat číslovky, zatímco členy a ukazovací a přívlaskňovací zájmena ponecháme v kategorii determinantů a mezi přívlasky je tedy řadit nebudeme.

Jakmile jsme získali počet podstatných jmen, tedy i počet nominálních syntagmat, mohli jsme začít s určováním a postupným tříděním jednotlivých přívlasků. Ačkoliv se to zpočátku jevilo jako jednoduchý úkol, s postupem času jsme naráželi a nové a nové překážky, které bylo nutné vyřešit tak, aby byla výsledná analýza reprezentativní. Tak jako v teoretické části jsme postupovali na základně formálních vztahů mezi podstatným jménem a jeho přívlaskem.

Prvním studovaným hlediskem se stala shoda přívlasku s řídicím substantivem. Předmětem výzkumu se tak stal počet shodných a neshodných přívlasků. Do celkového

počtu shodných přívlastků jsme započítali součet přídavných jmen a číslovek, jako neshodné přívlastky jsme si určili všechna předložková spojení, která nějakým způsobem rozvíjejí podstatné jméno. Výsledky jsme pak zanesli do tabulky.

Tabulka 4. Výskyt shodných a neshodných přívlastků

<i>styl textu</i>	<i>přídavná jména</i>		<i>předložková syntagmata</i>		<i>číslovky</i>	
	AČ	RČ	AČ	RČ	AČ	RČ
<i>zpráva</i>	226	36%	293	46%	106	16%
<i>komentář</i>	327	56%	204	35%	48	8%
<i>celkem</i>	553	45%	497	41%	154	12%

V případě tabulky 4. je třeba zmínit, že počty jednotlivých komplementů a modifikátorů jsou brány nezávisle na tom, zda jsou dané přívlastky součástí vyššího celku, jako je například přívlastek několikanásobný nebo postupně rozvíjející. V mnohých případech totiž není podstatné jméno rozvíjeno pouze jedním přívlastkem, ale může na něm být závislých několik různých komplementů či modifikátorů, které pak mohou být dále rozvíjeny. Pro ilustraci uvedeme příklad postupně rozvíjejícího přívlastku (24)

24) *Temas claves en la mesa del trabajo*

V tomto syntagmatu je jádrem slovo *temas*, které je dále rozvíjeno přídavným jménem *claves*, ale zároveň je na něm závislé další nominální syntagma *mesa del trabajo*, které je připojené prostřednictvím předložky *en*. Do tabulky č. 4. jsme tedy zapsali výskyt jednoho shodného přívlastku zastoupeného přídavným jménem *claves* a do kategorie neshodných přívlastků řadíme dvě předložková syntagmata a to sice *en la mesa* a *del trabajo*.

Pokud se zaměříme na výsledky, je patrné, že jak v případě zpráv, tak v případě komentářů jsou ve větší míře zastoupené shodné přívlastky tvořené adjektivy a číslovkami. V případě zprávy se jedná o 57% a u komentářů je jedná o 62% shodných přívlastků. Tento jev je s největší pravděpodobností důsledkem toho, že mezi shodné přívlastky řadíme modifikátory zastoupené dvěma slovními druhy, zatímco komplementy jsou reprezentovány pouze podstatnými jmény uvozenými předložkou. Co se týče

výskytu číslovek, můžeme konstatovat, že jejich častější výskyt (16%) ve zpravodajských textech je opět způsobem povahou tohoto stylu, kdy je v rámci snahy o poskytnutí co nejpřesnějších informací třeba uvádět přesná čísla, data a letopočty. V případě komentářů není těchto údajů zapotřebí v takové četnosti, jednak již autor může předpokládat, že adresát přesná čísla získal při předchozím čtení zpráv a také pro samotné sdělení autorova názoru nemusí být konkrétní čísla nutná. V případě námi studovaných textů, měl rozhodující vliv zastoupení číslovek ve zpravodajském stylu článek týkající se zmizení letu MH370 Malajských aerolinek. V tomto článku se vyskytlo 35 číslovek v různých podobách, zatímco v ostatních člancích se průměrný počet číslovek pohyboval kolem 10, nehledě na délku textu nebo na to, zda se jednalo o zprávu či komentář. Pro ilustraci můžeme uvést větu, která díky výčtu použitých prostředků pro nalezení letadla obsahuje mnohem více číslovek, než je běžné.

25) *Vietnam ha enviado dos barcos, dos aviones y un helicóptero, mientras se han preparado seis aviones y nueve barcos más para reforzar la búsqueda.*³⁰

Mnohem zajímavější než výskyt číslovek je však zastoupení přídavných jmen a předložkových syntagmat v jednotlivých druzích textu. V případě zprávy převažují v relativním výskytu 46% předložková syntagmata, zatímco u komentářů mají větší zastoupení přídavná jména s 56%. Tento rozdíl je mnohem markantnější v případě, že po vzoru španělské lingvistické tradice ze skupiny shodných přívlastků odstraníme číslovky. V tomto případě nám k analýze zůstávají dva nejpoužívanější prostředky k rozvíjení podstatného jména, tedy adjektiva a předložková syntagmata. Porovnání výskytu těchto dvou prvků jsme zanesli do následující tabulky.

Tabulka 5. Porovnání výskytu přídavných jmen a předložkových syntagmat

³⁰ REINOSO, JOSE. EL PAÍS. *Desaparecido un avión malasio que volaba a Pekín con 239 personas a bordo.* [Online] [Citace: 11. březen 2014.] http://internacional.elpais.com/internacional/2014/03/08/actualidad/1394243322_328328.html.

<i>styl textu</i>	<i>přídavná jména</i>		<i>předložková syntagmata</i>	
	AČ	RČ	AČ	RČ
<i>zpráva</i>	226	44%	293	56%
<i>komentář</i>	327	62%	204	38%
<i>celkem</i>	553	53%	497	47%

Jakmile jsme z prostředků doplňujících řídící podstatné jméno odstranili číslovky, došli jsme k mnohem výraznějšímu poměru mezi relativním výskytem přídavných jmen a předložkových syntagmat. Z výsledků je patrné, že ačkoliv v celkovém součtu mají jistou převahu přídavná jména v poměru 53:47 v případě zpráv a komentářů jsou již výsledky odlišné. Přídavná jména jsou častěji používána v komentářích, kdy tvoří 62% použitých přívlastků, oproti předložkovým syntagmatům, která tvoří zbývajících 38%. Naopak u zpravodajského stylu převažuje použití předložkových syntagmat, která jsou zastoupena v poměru 58% oproti 44% použitých přídavných jmen. Dle mého názoru je hlavním důvodem jistá expresivita, která se patrná při používání adjektiv a která se jeví jako nevhodná při tvorbě zpravodajského textu. Celkově tedy můžeme konstatovat, že přídavná jména, jakožto slovní druh, jehož primární funkcí je rozvíjení substantiva, má relativní převahu ve výskytu oproti předložkovým syntagmatům. Pouze v případě zpravodajských textů můžeme pozorovat častější využití spojení podstatného jména s předložky, jakožto neshodného přívlastku, což může být zapříčiněno jistou neosobností tohoto druhu komplementu a také jeho schopností nahradit některá adjektiva, která mohou přinášet subjektivní nebo expresivní podtext.

2.5 Analýza ostavení přídavného jména vůči řídícímu substantivu

Pokud se zaměříme konkrétně na shodné přívlastky, je zajímavým faktorem ke studiu, také jejich postavení vůči podstatnému jménu. Ať už z důvodů rytmických nebo subjektivních mohou být některá přídavná jména postavena na pozici před podstatné jméno. Jaký je výskyt anteponovaných a postponovaných adjektiv jsme zanesli do tabulky číslo 6.

Tabulka 6. Postavení adjektiv vůči řídícímu podstatnému jménu

styl textu	celkový výskyt adjektiv	anteponovaná adjektiva		postponovaná adjektiva	
		AČ	RČ	AČ	RČ
<i>zpráva</i>	226	63	27,80%	163	72,20%
<i>komentář</i>	327	74	22,30%	253	77,30%
<i>celkem</i>	553	137	24,80%	416	75,20%

Z celkových 553 přídavných jmen, která rozvíjejí substantiva, jsme jich v rámci našeho textu napočítali 137 na pozici před podstatným jménem a 416 jich bylo postponovaných. Jak již bylo uvedeno, antepozice přídavného jména může mít několik důvodů. Může se jednat o rytmické důvody, kde je řídicí podstatné jméno rozvíjeno více přívlastky. Pokud je těchto přívlastků více než jeden a jsou zastoupeny předložkovými spojeními, je antepozice adjektiva jistým usnadněním pro výsledné pochopení sdělení. Druhým důvodem pro antepozici přídavného jména jsou subjektivní názory mluvčího, zpravidla se tento způsob vyjádření používá pro zvýšení expresivity výpovědi. Oproti očekáváním, nám z výzkumu provedeného na základě údajů z tabulky 6. vyšlo, že častěji se antepozice adjektiv vyskytuje v případě zpravodajských textů. Dle mého názoru je tento výsledek překvapivý, protože právě díky subjektivnímu názoru mluvčího a expresivitě, které mohou být důvodem antepozice adjektiva, jsem očekávala častější výskyt tohoto jevu u komentářů. Na druhou stranu je třeba podotknout, že výsledek není jinak markantní a rozdíl ve výskytu jednotlivých anteponovaných adjektiv je pouhých 5 procent. Je možné, že tento pro mě neočekávaný výsledek je zapříčiněn celkově nižším výskytem přídavných jmen v zpravodajském textu a zároveň snahou tento text vyplnit co nejvíce informacemi a tedy tvořením složitých nominálních syntagmat. Za zmínku jistě stojí i fakt, že mezi nejčastěji anteponovaná přídavná jména patří valorativní a eterminující adjektiva, která jako jediná připouští antepozici. Seznam všech adjektiv postavených před podstatným jménem, která se v textech vyskytovala, by byl relativně dlouhý, proto zde uvádíme pouze některé z nich:

26) *Es una gran mentira que no durará mucho tiempo.*³¹

³¹ TIMOSHENKO, YULIA. *Crimea siempre será de Ucrania*. EL PAÍS. [Online] [Citace: 25. březen 2014.] http://elpais.com/elpais/2014/03/20/opinion/1395310230_232278.html.

- 27) *Otra solución parcial es que gran parte del **nuevo** ocio tiene lugar en la oficina.*³²
- 28) *Maduro pone cada vez **mayor** atención en el control del relato sobre la crisis, antes que en la gestión de la propia crisis*³³
- 29) *El **próximo** lunes asistirán al funeral de Estado.*³⁴

2.6 Analýza použití různých druhů předložek při tvorbě nehodného přívlastku

V případě neshodných přívlastků není třeba se zabývat jejich postavením vůči substantivu. Samotná podstata předložkového syntagmatu nedovoluje jeho antepozici, a tudíž se vždy vyskytuje za podstatným jménem v jeho těsné blízkosti. Již v teoretické části jsme zmiňovali, že předložková syntagmata jsou nejčastěji tvořena s pomocí předložky *de*, tato však není jediná a v textech se můžeme setkávat se spojeními uvozenými i jinými předložkami. Jejich zastoupení je uvedeno v následující tabulce:

Tabulka 7. Použití předložek v neshodných přívlastcích

<i>styl textu</i>	<i>předložková syntagmata</i>	<i>de</i>	<i>a</i>	<i>por</i>	<i>en</i>	<i>con</i>	<i>ostatní</i>
<i>zpráva</i>	293	211	24	7	35	12	4
<i>komentář</i>	204	149	12	4	27	10	2
<i>celkem</i>	497	360	36	11	62	22	6

Tabulka potvrzuje teorii, že nejčastější předložkou používanou při rozvíjení podstatného jména je předložka *de*. Jedním z důvodů, proč je tak často využívána je i to, že se používá při tvorbě konstrukcí, které odpovídají českým přivlastňovacím přídavným jménům (*Rusia de Putin*). V textech se také tato předložka velmi často používá v rámci

³² GARCIANO, LUIS. *¿Por qué no trabajamos menos horas?* EL PAÍS. [Online] [Citace: 20. březen 2014.] http://economia.elpais.com/economia/2014/03/14/actualidad/1394798341_369013.html.

³³ SCHARFENBERG, EVALD. *Los estudiantes venezolanos reúnen a miles de manifestantes.* EL PAÍS. [Online] [Citace: 5. březen 2014.]

³⁴ CUÉ, CARLOS E. *La figura de Adolfo Suárez recupera por un día la unidad política.* EL PAÍS. [Online] [Citace: 30. březen 2014.] http://politica.elpais.com/politica/2014/03/24/actualidad/1395648506_720140.html.

pojmenování nějakého místa (*pueblo de Bladak*). Pokud se však zaměříme na ostatní předložky, které byly použity, zjistíme, že jejich použití není zdaleka tak časté. V případě zpráv se jedná o 29% z celkového výskytu předložkových syntagmat a u komentářů je použití jiných předložek než *de*, zastoupeno pouhými 11%. Při tvorbě pomyslného žebříčku využívaných předložek při rozvíjení jmenného syntagmatu by se na druhém místě umístila předložka *en*, následovaná předložkami *a*, *con* a *por*. Použití dalších předložek je spíše sporadické a nebudeme je zde uvádět. Syntagmata uvozená zmíněnými předložkami přináší do syntagmatu specifickou informaci. Například druhý nejčastěji používaný výraz *en* nás informuje o místě, kde se rozvíjené substantivum nachází

- 30) *La ola independentista en Cataluña es en gran parte una reacción termostática a unos años de ahogante clima centralista.*³⁵

Předložka *a* odkazuje na nějakou vzdálenost, časový údaj nebo osobu:

- 31) *El Congreso de los Diputados ha inaugurado los actos de homenaje a Adolfo Suárez con el espíritu de consenso que marcó el proyecto político del primer presidente de la democracia.*³⁶

Jako poslední příklad možných předložkových syntagmat uvedeme spojení, které vzniká použitím předložky *con*, ta vyjadřuje určitý druh spojení mezi řídicím substantivem a jeho komplementem.

- 32) *El último contacto con los controladores aéreos se produjo a 120 millas náuticas (222 kilómetros) de la ciudad costera de Kota Bharu, en espacio aéreo de Vietnam.*³⁷

³⁵ ORRIOLS, LLUÍS. *El termostato de la independencia*. EL PAÍS. [Online] [Citace: 25. březen 2014.] http://ccaa.elpais.com/ccaa/2014/03/21/catalunya/1395429691_167054.html.

³⁶ CUÉ, CARLOS E. *La figura de Adolfo Suárez recupera por un día la unidad política*. EL PAÍS. [Online] [Citace: 30. březen 2014.] http://politica.elpais.com/politica/2014/03/24/actualidad/1395648506_720140.html.

³⁷ REINOSO, JOSE. *Desaparecido un avión malasio que volaba a Pekín con 239 personas a bordo*. [Online] [Citace: 11. březen 2014.] http://internacional.elpais.com/internacional/2014/03/08/actualidad/1394243322_328328.html.

2.7 Analýza výskytu těsného a volného přívlastku

Dalším z formálních pohledů, kterými jsme se zabývali v teoretické části, bylo rozdělení přívlastků na těsné a volné. Toto rozdělení je založeno na tom jakou informací nám přívlastek přináší o podstatném jménu, které rozvíjí. Restriktivní, tedy těsné přívlastky dodávají řídicímu podstatnému jménu jedinečný charakter, zatímco volné přívlastky substantivum pouze doplňují a dodávají dílčí informace. Analýza toho druhu přívlastku je o něco komplikovanější, než tomu bylo v případě modifikátorů a komplementů. Zatímco shodné a neshodné přívlastky jsou tvořeny pouze jedním slovním druhem nebo komplementem, v případě volného přívlastku může tuto funkci tvořit celé syntagma. Je možné, že podstatné jméno je rozvíjeno celou vedlejší větou přívlastkovou, tento způsob rozvití jsme však postavili mimo předmět našeho výzkumu.

Vzhledem k tomu, že těsný a volný přívlastek se od sebe odlišují hlavně tím, že volný je oddělen čárkami, a těsný se pojí přímo k substantivu, není jejich rozpoznání obtížné. Za těsný přívlastek, tam považujeme každý z komplementů či modifikátorů, který je přímo spojen s řídicím podstatným jménem a není od něj oddělen čárkami. V tomto případě můžeme vycházet ze součtu shodných a neshodných přívlastků, které jsme počítali pro předchozí analýzu. Výsledný počet těsných přívlastků je tedy 1204, z nichž 625 bylo použito ve zprávách a zbývajících 579 v komentářích. Výskyt volných přívlastků je mnohem sporadičtější, celkem jsme se v komentářích setkali s pouhými sedmi volnými přívlastky a v případě zpráv jsme napočítali jen o pět více, tedy dvanáct přívlastků. Použití tohoto způsobu rozvíjení podstatného jména se tedy častěji vyskytuje v rámci zpravodajského stylu. Tento fakt může být zapříčiněn faktem, že autor zprávy se prostřednictvím volného přívlastku doplňuje informace, u kterých si není jistý, zda je adresát zná a které považuje za důležité. Celkově je však výskyt volných přívlastků tak nízký, že bych jejich vyšší výskyt v rámci zpravodajského stylu nepovažovala za nijak rozhodující. Pro ilustraci uvedeme několik příkladů těsných i volných přívlastků:

- 33) *Pilotaban el capitán Zaharie Ahmad Shah, **malasio de 53 años con 18.365 horas de vuelo**, y el primer oficial, Fariq Hamid, **de 27 años y 2.763 horas de vuelo**.*³⁸

³⁸ REINOSO, JOSE. EL PAÍS. *Desaparecido un avión malasio que volaba a Pekín con 239 personas a bordo.* [Online] [Citace: 11. březen 2014.] http://internacional.elpais.com/internacional/2014/03/08/actualidad/1394243322_328328.html.

- 34) *Pero esas críticas, **muchas veces destructivas**, fueron dando fe de su mayor logro: el establecimiento de esa tan esperada y ansiada democracia.*³⁹

Těsné přívlastky jsou v uvedených příkladech podtržené a volné přívlastky jsou vyznačené tučným písmem. Je tak patrné, že těsné přívlastky se vyskytují častěji než ty volné a mají mnohem větší význam, co se týče rozvíjení a ovlivnění podstatného jména.

V rámci tohoto pohledu na přívlastky jsme zmiňovali i takzvané apozice, tedy situaci, kdy je řídicí substantivum rozvíjeno dalším podstatným jménem, které není připojeno žádným druhem spojovacích prostředků. I apozice mohou mít restriktivní či nerestriktivní charakter a je možné je tak dělit na specifikáčnı́ a explikativnı́. Stejně jako v případě těsných a volných přívlastků je nejjednodušším způsobem jak tyto dva druhy apozice od sebe odlišit je ten, že explikativnı́ jsou odděleny čárkami, zatímco specifikáčnı́ jsou vázané přímo k substantivu. V jistém směru by bylo možné řadit restriktivnı́ apozice do kategorie těsných přívlastků a nerestriktivnı́ apozice mezi přívlastky volné. V tomto případě se však autorka rozhodla ponechat apozice samostatně, stejně tak jak to dělají autoři vycházející ze španělské lingvistické tradice.

V případě analyzovaných textů jsme na apozice nejčastěji narazili při spojení názvu nějaké pozice a jména osoby, která zmíněnou pozici zastává.

- 35) *El presidente del país, **Susilo Bambang Yudhoyono**, ha anunciado que visitará la zona afectada en cuanto las operaciones de mitigación lo permitan, dentro de dos o tres días.*⁴⁰
- 36) *Decenas de miles de personas se movilizaron otra vez en Caracas este domingo para mantener la presión desde las calles sobre el Gobierno del **presidente Nicolás Maduro.***⁴¹

³⁹ LLORCA, JOSÉ PEDRO PÉREZ. *Valiente y generoso*. EL PAÍS . [Online] [Citace: 25. březen 2014.] http://politica.elpais.com/politica/2014/03/23/actualidad/1395610042_224170.html.

⁴⁰ AGENCIAS. *Más de 200.000 evacuados por la erupción del volcán Kelud en Indonesia*. http://internacional.elpais.com/internacional/2014/02/14/actualidad/1392361765_314197.html. [Online] [Citace: 2. březen 2014.]

⁴¹ SCHARFENBERG, EVALD. *Los estudiantes venezolanos reúnen a miles de manifestantes*. EL PAÍS. [Online] [Citace: 5. březen 2014.]

V prvním uvedeném příkladu je představena explikativní apozice. Autor předpokládá, že adresát zná jméno zmíněného prezidenta a proto jeho jméno odděluje čárkami. Může se zdát, že stejný případ by mohl nastat i v druhém případě, ale zde autor považuje za důležité neoddělovat jméno prezidenta od jeho funkce, jedná se tedy o apozici specifikáční.

Dalším případem apozice je použití při pojmenování nějaké instituce nebo jména konkrétního místa v tomto případě se zpravidla jedná o apozice specifikáční:

37) *Sutopo ha concretado a la **agencia Reuters** que la erupción ha cubierto las carreteras con una capa de 3 a 5 centímetros de ceniza y arena.*⁴²

38) *Al menos 200.000 personas han tenido que ser evacuadas tras la erupción del **volcán Kelud** esta madrugada, que ha provocado el cierre de tres aeropuertos en la isla indonesia de Java.*⁴³

Celkově jsme v textech napočítali 37 apozic, které byly rovnoměrně rozděleny do obou textových vzorků. Výsledky jsou patrné v tabulce 8.

Tabulka 8 výskyt specifikáčních a explikativních apozic

<i>text</i>	<i>výskyt apozic</i>	<i>apozice explikativní</i>	<i>apozice specifikáční</i>
<i>zpráva</i>	19	15	4
<i>komentář</i>	17	12	5
<i>celkem</i>	37	27	9

V tabulce 8. si můžeme všimnout, že výskyt restriktivních a nerestriktivních apozic se téměř totožný, nezávisle na druhu textu, který jsme analyzovali. V obou případech převažuje výskyt explikativních apozic v poměru 75% respektive 70% vůči 25% a 30% výskytu specifikáčních apozic.

⁴² AGENCIAS. *Más de 200.000 evacuados por la erupción del volcán Kelud en Indonesia.* http://internacional.elpais.com/internacional/2014/02/14/actualidad/1392361765_314197.html. [Online] [Citace: 2. březem 2014.]

⁴³ AGENCIAS. *Más de 200.000 evacuados por la erupción del volcán Kelud en Indonesia.* http://internacional.elpais.com/internacional/2014/02/14/actualidad/1392361765_314197.html. [Online] [Citace: 2. březem 2014.]

2.8 Analýza výskytu několikanásobného a postupně rozvíjejícího přívlastku

Posledním z formálních faktorů, kterými jsme se v teoretické části zabývali, bylo rozlišení několikanásobného a postupně rozvíjejícího přívlastku. V použité odborné literatuře se o tomto druhu doplnění autoři příliš nezmiňují, jediné zmínky můžeme najít v *Moderní gramatice španělštiny* a z pohledu češtiny ve *Skladbě češtiny*. Z pohledu českých autorů se několikanásobný a postupně rozvíjející přívlastek dají rozlišovat pouze v případě, že se jedná o shodné přívlastky tvořené přídavnými jmény. Během analýzy textů jsme však narazili na mnoho případů, kdy jsou několikanásobné i postupně rozvíjejí přívlastky tvořeny pomocí předložkových syntagmat, podstatných jmen, nebo v případě postupně rozvíjejícího přívlastku různými kombinacemi všech prostředků, které můžeme při tvorbě přívlastku využít. Do následující tabulky jsme zanesli počty výskytů několikanásobných a postupně rozvíjejících přívlastků. Již na první pohled je patrné, že několikanásobné přívlastky se vyskytují mnohem sporadičtěji.

Tabulka 9. Výskyt několikanásobných a postupně rozvíjejících přívlastků

<i>text</i>	<i>výskyt vícečlenných přívlastků</i>	<i>postupně rozvíjející</i>	<i>několikanásobné</i>
<i>zpráva</i>	135	125	10
<i>komentář</i>	77	71	8
<i>celkem</i>	212	196	18

Je zajímavé, že jak v případě zpráv, tak v případě komentářů zastávají několikanásobné přívlastky stejný podíl, tedy 8%. Jak již bylo uvedeno výše, pokud narazíme na zmínku o několikanásobném přívlastku, jedná se vždy o kombinaci několika přídavných jmen, tedy o přívlastek shodný

- 39) *Está además la propia complejidad de Ucrania, que no es un solo país desde el punto de vista político, étnico ni cultural.*⁴⁴

⁴⁴ FORSYTH, FREDERIK. EL PAÍS. *Sin histerias, por favor, o será la guerra*. [Online] [Citace: 10. březen 2014.] http://internacional.elpais.com/internacional/2014/03/06/actualidad/1394135494_689022.html.

Mnohem častěji jsme však v textu narazili na několikanásobné přívlastky, které byly uvozeny předložkou, kterou následoval výčet podstatných jmen. Jednalo o názvy měst, jména významných osobností nebo jen výčet vlastností.

- 40) *Ucrania ha aprendido a ganar y cuenta con el arma más fuerte del mundo: el poder de la voluntad, el honor, la verdad y el espíritu.*⁴⁵
- 41) *En las labores de búsqueda están participando **barcos y aviones de Malaysia, Vietnam, Singapur, China, Filipinas y Estados Unidos.***⁴⁶

Stejně jako v případě několikanásobného přívlastku i u přívlastku postupně rozvíjejícího není v odborné literatuře příliš informací. Opět můžeme vycházet pouze z moderní gramatiky španělštiny a Skladby češtiny, které postupně pojem rozvíjející přívlastek vztahují pouze na ty, které jsou tvořeny přídavnými jmény. Při analýze si však autorka všimla, že z pohledu španělštiny můžeme i mezi komplementy tvořenými předložkovými syntagmaty nalézt mnoho postupně rozvíjejících přívlastků. V rámci tohoto způsobu rozvíjení podstatného jména můžeme narazit na nepřeberné množství kombinací, kdy do hry vstupují přídavná jména, předložková spojení i číslovky. Nejčastější kombinace jsou uvedeny v následující tabulce:

Tabulka 10. možné kombinace postupně rozvíjejících přívlastků

determinant	SUBSTANTIVUM	adjektivum	předložkové syntagma	
determinant	SUBSTANTIVUM	adjektivum	předložkové syntagma	adjektivum
determinant	SUBSTANTIVUM	adjektivum	adjektivum	
determinant	SUBSTANTIVUM	předložkové syntagma	adjektivum	
determinant	SUBSTANTIVUM	předložkové syntagma	předložkové syntagma	

⁴⁵ TIMOSHENKO, YULIA. *Crimea siempre será de Ucrania*. EL PAÍS. [Online] [Citace: 25. březen 2014.] http://elpais.com/elpais/2014/03/20/opinion/1395310230_232278.html.

⁴⁶ REINOSO, JOSE. *Desaparecido un avión malasio que volaba a Pekín con 239 personas a bordo*. [Online] [Citace: 11. březen 2014.] http://internacional.elpais.com/internacional/2014/03/08/actualidad/1394243322_328328.html.

determinant	SUBSTANTIVUM	předložkové syntagma	předložkové syntagma	adjektivum
determinant	SUBSTANTIVUM	předložkové syntagma	předložkové syntagma	předložkové syntagma
číslo	SUBSTANTIVUM	adjektivum		
číslo	SUBSTANTIVUM	předložkové syntagma		
číslo	SUBSTANTIVUM	předložkové syntagma	adjektivum	
číslo	SUBSTANTIVUM	adjektivum	předložkové syntagma	
adjektivum	SUBSTANTIVUM	adjektivum		
adjektivum	SUBSTANTIVUM	předložkové syntagma		
adjektivum	SUBSTANTIVUM	předložkové syntagma	adjektivum	
adjektivum	SUBSTANTIVUM	adjektivum	předložkové syntagma	

Kombinace uvedené v tabulce jsme řadili podle toho, jaký slovní druh je k řídicímu substantivu pojen nejdříve, následují složitější variace, kdy se k základnímu tvaru pojí další prvky.

Jako první jsme uvedli jeden z nejčastěji používaných druhů postupně rozvíjejícího přívlastku. Tedy ten, kdy je podstatné jméno rozvíjeno shodným přívlastkem ve formě přídavného jména a toto syntagma je dále rozšířeno předložkovým syntagmatem.

- 42) *Para reforzar ese **esperado efecto de congelación**, el presidente Maduro declaró “no laborables” otros tres días más, incluyendo el próximo*

*miércoles (miércoles de ceniza) en el que se celebra el primer aniversario del fallecimiento de Hugo Chávez.*⁴⁷

O něco složitější konstrukce vzniká ve chvíli, kdy je i rozvíjející předložkové spojení doplněno svým vlastním přídavným jménem:

- 43) *El movimiento estudiantil universitario, que desde el 12 de abril lidera las protestas que en todo el país ya se han cobrado 18 vidas, convocó a una marcha que partió desde cuatro puntos de la ciudad –simbolizando los cuatro temas de las principales reivindicaciones estudiantiles- para reunirse en la Plaza Brión de Chacaíto.*⁴⁸

Poslední z variant, která je uvedena v rámci této práce je situace, kdy je podstatné jméno rozvíjeno dvěma přídavnými jmény, které nejsou v souřadném vztahu a netvoří tak několikanásobný přívlastek a řadíme jej tak do kategorie přívlastků postupně rozvíjejících.

- 44) *El movimiento estudiantil universitario, que desde el 12 de abril lidera las protestas que en todo el país ya se han cobrado 18 vidas.*⁴⁹

Druhým ze základních a nejčastěji používaných postupně rozvíjených přívlastků vzniká ve chvíli, kdy je substantivum rozvíjeno předložkovým spojením, které je pak blíže specifikováno prostřednictvím přídavného jména:

- 45) *En 2010, los partidarios de una Cataluña independiente no superaban en número a los defensores del status quo o a los que demandaban potenciar el Estado de las autonomías.*⁵⁰

V nejednom případě jsme narazili na případ, kdy předložkové syntagma není rozvíjeno přídavným jménem, ale dalším předložkovým syntagmatem, které nám výsledné spojení většinou umisťuje do prostoru nebo času. Na uvedeném příkladu si

⁴⁷

SCHARFENBERG, EVALD. *Los estudiantes venezolanos reúnen a miles de manifestantes.* EL PAÍS. [Online] [Citace: 5. března 2014.]

http://internacional.elpais.com/internacional/2014/03/03/actualidad/1393810047_427757.html

⁴⁸ SCHARFENBERG, EVALD. *Los estudiantes venezolanos reúnen a miles de manifestantes.* EL PAÍS. [Online] [Citace: 5. března 2014.]

http://internacional.elpais.com/internacional/2014/03/03/actualidad/1393810047_427757.html

⁴⁹ SCHARFENBERG, EVALD. *Los estudiantes venezolanos reúnen a miles de manifestantes.* EL PAÍS. [Online] [Citace: 5. března 2014.]

http://internacional.elpais.com/internacional/2014/03/03/actualidad/1393810047_427757.html

⁵⁰ ORRIOLS, LLUÍS. *El termostato de la independencia.* EL PAÍS. [Online] [Citace: 25. března 2014.] http://ccaa.elpais.com/ccaa/2014/03/21/catalunya/1395429691_167054.html.

můžeme všimnout, že zmíněná evakuace obyvatel je čtenáři postupně blíže specifikována. Nejdříve autor vymezí okruh evakuace a následně uvede i to, v jakém směru od vulkánu budou obyvatelé muset opustit své domovy. V tomto případě je pak ještě druhé z předložkových syntagmat rozvíjeno pomocí číslovky, která zmíněnou vzdálenost určuje přesně.

- 46) *Las autoridades han ordenado la **evacuación de las poblaciones a 10 kilómetros a la redonda** tras elevar al máximo la alerta del volcán, que ha lanzado una nube cenizas, arena y rocas de 15 kilómetros de alto, ha apuntado el portavoz de la agencia nacional de desastres, Sutopo Purwo Nugroho, al diario 'Jakarta Post'.⁵¹*

O tom, že podstatné jméno může být rozvíjeno opravdu dlouhým prostupně rozvíjejícím přívlastkem, se můžeme přesvědčit v následujícím příkladu. Zde je řídící substantivum *director* postupně doplňováno na sebe navazujícími předložkovými spojeními, která nám přesně popisují pozici, kterou zmíněná osoba zastává. V případě, že by jeden z komplementů tohoto syntagmatu vypadl, celé sdělení by ztratilo svůj zamýšlený smysl a pro čtenáře by mohlo být zavádějící.

- 47) *“Su código no apareció en nuestro sistema”, dijo Bui Van Vo, **director del departamento de control aéreo de CAAV**, informa Reuters.⁵²*

Jako další jsme v tabulce č. 10 uvedli kombinaci, kdy je podstatné jméno nejdříve rozvíjeno anteponovanou číslovkou a poté opět rozvíjeno rozličnými kombinacemi přídavných jmen a předložkových syntagmat.

- 48) *En él predecía que disfrutaríamos de **100 años de elevadas tasas de crecimiento económico**, tras los cuales la renta per cápita media en los países occidentales sería entre cuatro y ocho veces mayor que cuando se publicó el artículo en 1930.⁵³*

⁵¹ AGENCIAS. *Más de 200.000 evacuados por la erupción del volcán Kelud en Indonesia.* http://internacional.elpais.com/internacional/2014/02/14/actualidad/1392361765_314197.html. [Online] [Citace: 2. březen 2014.]

⁵² REINOSO, JOSE. *EL PAÍS. Desaparecido un avión malasio que volaba a Pekín con 239 personas a bordo.* [Online] [Citace: 11. březen 2014.] http://internacional.elpais.com/internacional/2014/03/08/actualidad/1394243322_328328.html.

⁵³ GARCIANO, LUIS. *¿Por qué no trabajamos menos horas? EL PAÍS.* [Online] [Citace: 20. BŘEZEN 2014.] http://economia.elpais.com/economia/2014/03/14/actualidad/1394798341_369013.html.

- 49) *En un refugio temporal en el pueblo de Bladak, a unos **10 kilómetros del cráter del volcán**, cerca de 400 personas desplazadas, incluidos niños, dormían en el suelo con máscaras de seguridad*⁵⁴

Jako poslední jsou v tabulce obsaženy kombinace, jejichž součástí je anteponované přídavné jméno, za řídícím substantivem opět následované různými kombinacemi adjektiv, číslovek a předložkových spojení.

- 50) *Como medida de precaución, Venevisión, el **principal canal comercial de televisión**, adscrito a la poderosa Organización Cisneros, que desde hace décadas transmite en vivo la gala, anunció que no lo haría este año.*⁵⁵
- 51) *Utilizando medios degradantes e inmorales, el gobierno ruso ha destruido la idea de verdad con su **insensata propaganda en favor de la ocupación de Ucrania**.*⁵⁶
- 52) *Durante el **peor momento de la gran depresión** el economista británico John Maynard Keynes publicó un optimista ensayo titulado Posibilidades económicas de nuestros nietos.*⁵⁷
- 53) *El **último contacto con los controladores aéreos** se produjo a 120 millas náuticas (222 kilómetros) de la ciudad costera de Kota Bharu, en espacio aéreo de Vietnam*⁵⁸.

Z uvedených příkladů a možných kombinací, které je možné použít při tvorbě postupně rozvíjejícího přívlastku je patrné, že se jedná o velmi složité a obsáhlé téma, které by se samo o sobě mohlo stát tématem pro bakalářskou nebo diplomovou práci. Jistě by bylo zajímavé se zaměřit na výskyty jednotlivých kombinací, které je možné vytvořit, ale pro účely této práce se spokojíme s tím, že jsme uvedli ty nejčastěji používané

⁵⁴ AGENCIAS. *Más de 200.000 evacuados por la erupción del volcán Kelud en Indonesia.* http://internacional.elpais.com/internacional/2014/02/14/actualidad/1392361765_314197.html. [Online] [Citace: 2. března 2014.]

⁵⁵ SCHARFENBERG, EVALD. *Los estudiantes venezolanos reúnen a miles de manifestantes.* EL PAÍS. [Online] [Citace: 5. března 2014.]

http://internacional.elpais.com/internacional/2014/03/03/actualidad/1393810047_427757.html

⁵⁶ TIMOSHENKO, YULIA. *Crimea siempre será de Ucrania.* EL PAÍS. [Online] [Citace: 25. března 2014.] http://elpais.com/elpais/2014/03/20/opinion/1395310230_232278.html.

⁵⁷ GARCIANO, LUIS. *¿Por qué no trabajamos menos horas?* EL PAÍS. [Online] [Citace: 20. března 2014.] http://economia.elpais.com/economia/2014/03/14/actualidad/1394798341_369013.html.

⁵⁸ REINOSO, JOSE. *Desaparecido un avión malasio que volaba a Pekín con 239 personas a bordo.* . EL PAÍS [Online] [Citace: 11. března 2014.]

http://internacional.elpais.com/internacional/2014/03/08/actualidad/1394243322_328328.html.

kombinace a jejich počítání a detailnější analýzu ponecháme jako téma výzkumu pro budoucí studenty.

2.9 Analýza postavení přívlastku vůči rozvíjenému substantivu

V rámci poznatků získaných při studiu odborné literatury jsme se věnovali i postavení přívlastku vůči řídicímu podstatnému jménu, které rozvíjí. Zaměříme-li se na jednotlivé druhy přívlastků, musíme nejdříve konstatovat, že v případě komplementů tvořených předložkovými spojeními není třeba se touto problematikou příliš zabývat. Samotná podstata předložkového syntagmatu totiž nepovoluje jiné postavení než za podstatným jménem, které je rozvíjeno. Při studiu týkajícím se postupně rozvíjejících přívlastků jsme si mohli všimnout, že předložková syntagmata se vždy nachází na pravém okraji nominálního syntagmatu, přičemž ta nejméně důležitá jsou substantivu nejvzdálenější. V případě, že je jádro syntagmatu nejdříve doplněno přídavným jménem, je adjektivum, vždy v těsné blízkosti podstatného jména a až poté je vzniklé syntagma rozvíjeno předložkovým spojením.

Jako mnohem zajímavější téma ke studiu se v tomto případě postavení shodných přívlastků, které jsou tvořeny přídavnými jmény nebo číslovkami. Vzhledem k tomu, že španělská lingvistická tradice řadí číslovky do kategorie determinantů je v jejich případě nutné postavení před podstatným jménem. Proto se hlavním tématem této části studie stává přídavné jméno a důvody jeho postavení před podstatným jménem. Tuto otázku jsme si již částečně zodpověděli v části týkající se shodných přívlastků, kde jsme uvedli, že antepozice přídavného jména má větší zastoupení v případě zpravodajských textů. Většinou se jedná o antepozici z rytmických důvodů. Ve zpravodajských textech jsme se všeobecně setkali se složitějšími a rozvětvenými nominálními syntagmaty, v jejich rámci autoři volili předsazení podstatného jména, aby bylo výsledné sdělení pro adresáta srozumitelnější. V případě, že je tedy na podstatném jméně závislých několik předložkových syntagmat, může se autor uchýlit k antepozici adjektiva, aby čtenáři usnadnil pochopení celého sdělení.

- 54) *Vargas ha apuntado que el coste del cambio del nombre en la mayor instalación de la red de Aena podría ascender a entre 500.000 y un millón de euros.*⁵⁹

Naopak v případě komentářů jsme se častěji setkávali a antepozicí z důvodů subjektivních, kdy autor záměrně použil toto postavení přídavného jména, aby čtenáři přiblížil vlastní názor a využil expresivity, kterou toto postavení přináší.

- 55) *Pero esas críticas, muchas veces destructivas, fueron dando fe de su mayor logro: el establecimiento de esa **tan esperada y ansiada democracia**.*⁶⁰
- 56) *Pero no podemos bajar la guardia, porque nuestro **tiránico vecino** quiere conquistar Ucrania.*⁶¹

⁵⁹ CORDERO, DANI. *El cambio de nombre de Barajas a Adolfo Suárez costará más de medio millón*. EL PAÍS [Online] [Citace: 28. březen 2014.] http://economia.elpais.com/economia/2014/03/25/actualidad/1395739880_004588.html.

⁶⁰ LLORCA, JOSÉ PEDRO PÉREZ. *Valiente y generoso*. EL PAÍS . [Online] [Citace: 25. březen 2014.] http://politica.elpais.com/politica/2014/03/23/actualidad/1395610042_224170.html.

⁶¹ TIMOSHENKO, YULIA. *Crimea siempre será de Ucrania*. EL PAÍS. [Online] [Citace: 25. březen 2014.] http://elpais.com/elpais/2014/03/20/opinion/1395310230_232278.html.

3 ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo vymezení a charakteristika přívlastku ve španělštině a následná analýza jeho užití na vybraných textech. Vzhledem k tomu, že přívlastek je v publikacích španělských gramatiků opomíjeným větným členem, bylo naším cílem co nejlépe definovat jednotlivé druhy přívlastků, prostředky používané k jeho vyjádření a popsat výskyt tohoto větného členu. Na základě studia autorů vycházejících z české i španělské lingvistické tradice, jsme se pokusili popsat pohled jednotlivých autorů na danou problematiku, a ze získaných informací určit kritéria, která jsme následně využili při analýze textu.

V teoretické části práce jsme nejprve definovali přívlastek jakožto větný člen a popsali jeho význam ve větě. Přitom jsme využili vybraných literárních zdrojů, k tomu, abychom tento jev pochopili jak z hlediska španělštiny, tak z hlediska českého jazyka, který je nám jakožto roditelým mluvčím mnohem bližší. Během výzkumu bylo nutné utřídit nejednotnou terminologii a pokusit se najít spojitost mezi pojmy, které známe z češtiny s tím, jak na tento větný člen nahlíží španělská lingvistická tradice. V rámci španělského nominálního syntagmatu jsme tedy vyčlenili prostředky, které odpovídají českému pojetí přívlastku a přistoupili k detailnější specifikaci jednotlivých druhů přívlastků.

Z formálního hlediska jsme přívlastek studovali ze tří různých pohledů. Z morfologického hlediska jsme se věnovali shodě a neshodě mezi podstatným jménem a jeho modifikátorem a vymezili tak pojem shodného a neshodného přívlastku. Určili jsme slovní druhy, které každou z těchto skupin zastupují a v případě španělštiny se zabývali i pohledem na spojení předložkových syntagmat se substantivem ze sémantického hlediska. Druhým z formálních hledisek, které jsme v teoretické části studovali, bylo to, jakou informaci nám přívlastek o podstatném jménu přináší a jakým způsobem omezuje jeho význam. Tak jsme si popsali rozdíl mezi těsným a volným přívlastkem. V rámci této části studie jsme se také zabývali termínem apozice. Posledním bodem se stal pojem několikanásobného a postupně rozvíjejícího přívlastku. Na závěr teoretické části jsme věnovali prostor i postavení jednotlivých přívlastků a vliv tohoto umístění a význam celého syntagmatu.

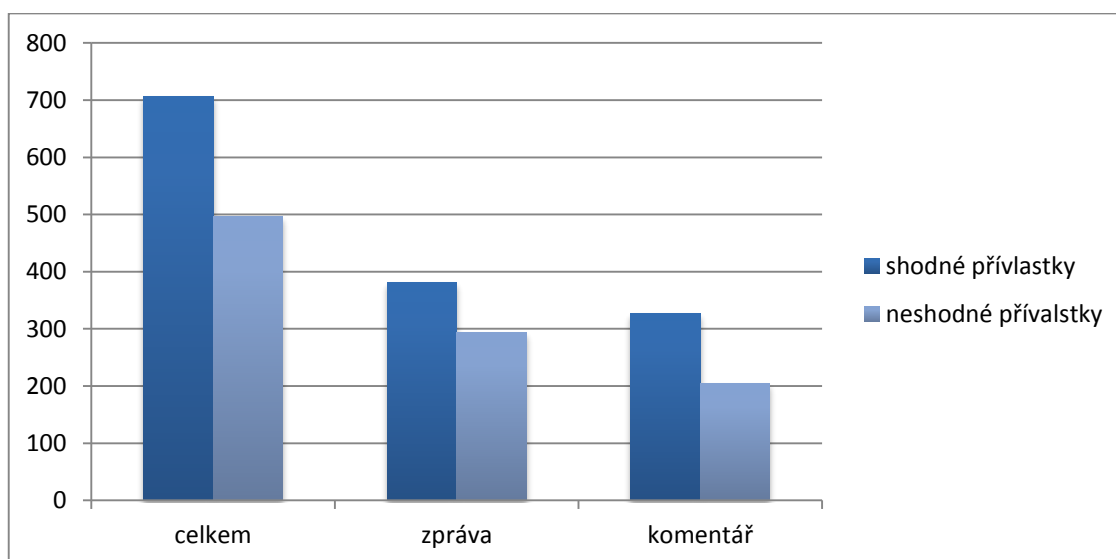
Vzhledem k tomu, že v teoretické části jsme se zabývali přívlastkem z pohledu nejen španělské, ale také české gramatiky, shrnuli jsme získané poznatky v závěrečné

syntéze. Zde jsme se pokusili vymezit hranici mezi oběma systémy, na jejímž základu jsme poté vycházeli v praktické části.

Praktická část diplomové práce vycházela ze studia a analýzy vybraných textů, u kterých jsme se zaměřili na výskyt přívlastku a jeho jednotlivé druhy. Při výběru jazykového materiálu jsme vybírali ze dvou druhů publicistických textů a to sice ze zprávy a komentáře. Zde jsme předpokládali, rozdílný výskyt a použití přívlastků a to hlavně z důvodu jisté subjektivity, kterou při psaní komentáře autor projevuje.

Z celkového počtu 1204 se bylo 58% tvořeno přídavnými jmény nebo číslovkami, tedy shodnými přívlastky, jak můžeme vidět v grafu č. 1. Tento výsledek můžeme přičítat tomu, že mezi shodné přívlastky jsme oproti španělské tradici zařadili i číslovky, které autoři řadí mezi aktualizátory. Všimněme si, že v případě komentářů je výskyt shodného přívlastku mnohem markantnější než u zpráv. Častější výskyt shodných přívlastků, které jsou tvořeny zejména adjektivy autorka přičítá tomu, že přídavná jména vyjadřují jistou expresivitu, díky jejich možné antepozici má autor možnost na čtenáře přenést svůj vlastní názor.

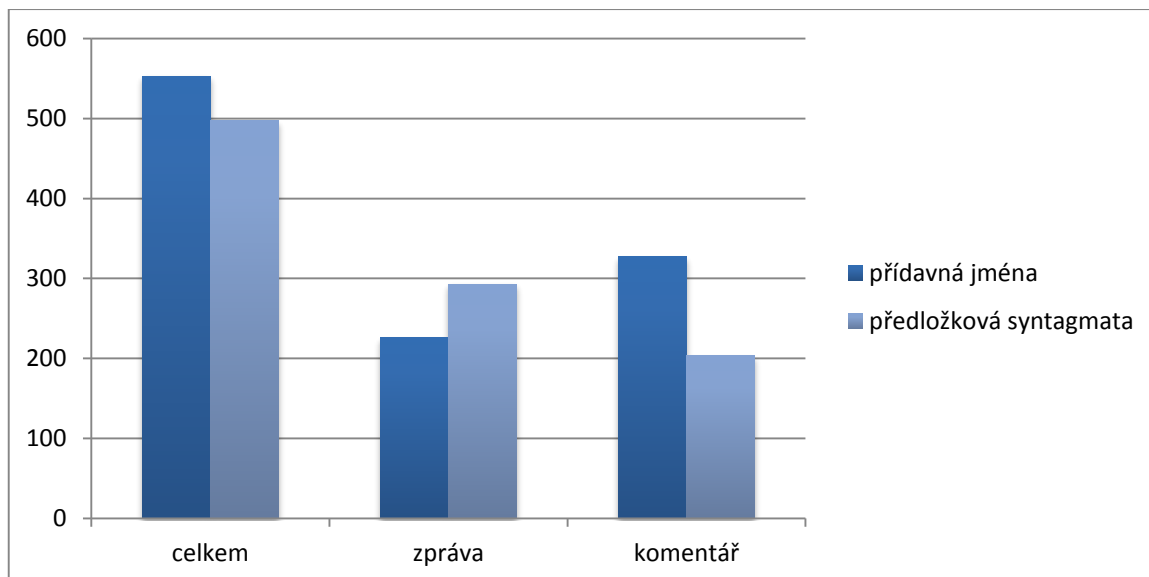
Graf 1. Výskyt shodných a neshodných přívlastků

Z grafu je také patrné, že v případě zpráv je rozdíl mezi výskytem shodných a neshodných přívlastků mnohem menší. Tento poznatek vedl autorku k vytvoření jiného grafu, kdy jako výchozí hodnoty nevolila poměr mezi shodnými a neshodnými přívlastky, tak jak jsme je definovali, ale rozhodla se vymezit poměr pouze mezi přídavnými jmény a předložkovými syntagmaty. Výsledek tohoto pokusu byl zanesen do grafu č. 2. Na první pohled je patrné, že ve chvíli, kdy z kategorie shodného přívlastku vynecháme číslovky,

mají předložková syntagmata mnohem větší zastoupení nejen v celkovém poměru, ale ve zprávách se dokonce vyskytují v 62%. Jako již bylo řečeno jistá expresivita a subjektivní podtext přídavných jmen může vést k tomu, že při psaní zprávy se autor rozhodne v rámci nutné objektivitě nahradit přídavné jméno předložkovým spojením.

Graf č. 2. Výskyt přídavných jmen a předložkových syntagmat.

Při analýze prostředků, které se používají při formování shodných a neshodných přívlastků, jsme se zaměřili na ověření informací, které jsme získali při studiu odborné literatury. U skupiny shodných přívlastků jsme se věnovali postavení přídavného jména vůči řídicímu substantivu. Pro španělštinu typická postpozice přídavného jména byla zjištěna v 75% výskytu tohoto slovního druhu, zatímco anteponovaných bylo pouze 25% adjektiv. Je třeba zdůraznit, že ne všechna anteponovaná přídavná jména se na tuto pozici dostala díky subjektivnímu postavení mluvčího, ale v mnohých případech bylo toto postavené zvoleno z rytmických důvodů nebo proto, že na řídicím substantivu bylo závislých několik předložkových syntagmat a antepozice adjektiva usnadnila pochopení celého sdělení. Z této části apozice jsme vycházeli v závěrečné části studie, která se věnovala postavení jednotlivých přívlastků vůči řídicímu substantivu

Vzhledem k tomu, že komplementy musí být za všech okolností postponovány, zaměřili jsme se v jejich případě na použití předložek, prostřednictvím kterých se pojí k jádru syntagmatu. Zdroje, ze kterých jsme vycházeli, uvádí, že nejčastěji používanou přeložkou je v tomto případě předložka *de*. I toto tvrzení se nám podařilo potvrdit v rámci

analýzy textu, kdy jsme zjistili použití tohoto spojovacího prostředku v 72%. Zbývající předložky se vyskytují spíše sporadicky a v celkovém součtu byly použity v 28%.

Z hlediska restriktivních a nerestriktivních informací, které nám přívlastky přináší, o podstatném jménu jsme definovali těsné a volné přívlastky. v tomto případě jsme zaznamenali jasnou převahu restriktivních přívlastků, tedy těch, které mají specifikační charakter. 98,5% případů, kdy bylo podstatné jméno rozvíjeno, bylo tvořeno těsnými přívlastky. Do této části jsme zařadili i analýzu výskytu explikativních a specifikačních apozic. Ty nejčastěji tvoří kombinace vlastního jména a pracovní pozice, kterou daný člověk zastává. Z celkových 37 apozic, které jsme v textech napočítali, jich bylo 69% tvořeno apozicemi explikativními, tedy byly od podstatného jména čárkami. V některých pramenech by se daly explikativní apozice řadit stejně jako volný přívlastek do skupiny členů, které v češtině nazýváme jako přístavek. Zde jsme však zůstali věrní španělskému rozdělení a apozice a přívlastky jsme nechaly oddělené.

Na podstatném jméně však nemusí být závislý pouze jeden přívlastek, ale je možné ho rozvíjet prostřednictvím více členů, které bud mohou být v souřadném vztahu a tvořit tak několikanásobné přívlastky. Nebo může být podstatné jméno rozvíjeno jedním přívlastkem a celé nově vzniklé syntagma je pak dále rozvíjeno dalšími komplementy, tak vzniká přívlastek postupně rozvíjející. V této části jsme se zaměřili hlavně na postupně rozvíjející přívlastky, které se jsme napočítali ve 196 případech. V rámci analýzy jsme definovali několik nejpoužívanějších kombinací, jejichž prostřednictvím bylo možné tento druh přívlastku sestrojít. V tomto případě jsme nepřistoupili k detailní analýze a pouze uvedli příklady z nejpoužívanějších typů tohoto větného členu.

Po prostudování patřičné literatury se nám podařilo definovat přívlastek ve španělštině jako větný člen, který je závislý na podstatném jméně a přináší nám o něm bližší informace. Díky analýze vybraných publicistických textů se nám podařilo získané informace ověřit v praxi a zároveň jsme získali poměrné zastoupení jednotlivých druhů přívlastků definovaných v praktické části. Jedná se však o analýzu, která by si v jednotlivých fázích zasloužila mnohem více prostoru. Zejména část týkající se postupně rozvíjejících přívlastků by mohla být tématem dalšího podrobnějšího výzkumu.

4 RESUMEN

El grupo nominal está construido alrededor de un sustantivo que forma el núcleo del sintagma y va acompañado por posibles actualizadores o complementos. Objetivo de esta tesis es centrarse en lo que los gramáticos españoles denominan como modificador o complemento del nombre. Aunque en los textos españoles este constituyente de la oración no tiene mucho espacio, se trata de un complemento cuya función es comparable con la de objeto o complemento circunstancial. Desgraciadamente el modificador se pierde en las partes de la gramática que se dirigen al nombre y así puede parecer que no existe. Los resultados de lo que aprendimos en parte teórica aplicamos en otra parte de esta tesis, en la parte práctica. Allí analizamos dos tipos de textos del estilo periodístico. Para que haya alguna diferencia entre los textos elegimos la noticia que informa sobre eventos actuales y tiene que incluir toda información importante pero también ser corta y acertada. En otro lado las opiniones también informan sobre problemas actuales pero los autores se centran en comunicarse sus propias opiniones. Así las opiniones comparando con noticias pueden ser más largas e incluyen argumentos del autor que en muchas ocasiones es experto en el tema.

Escribiendo la tesis la autora se fijó de que lo que en checo llamamos *přívlastek*, en español podemos encontrar bajo varios términos. Cada uno de los autores usa diferente terminología y para una persona común puede ser complicado entenderlo. Así la autora decidió estudiar los modificadores no solo desde el punto de vista español, sino también desde el punto de vista checo. Aunque los sistemas lingüísticos del español y checo son distintos, hay varios puntos en los que coinciden. Tras estudiar fuentes basadas en gramática checa, española y unos libros de autores checos que tratan de español había que ordenar los conocimientos e intentar a crear un sistema que juntaría todo en un sistema. De primero había que ordenar la terminología, porque el checo usa términos que el español no conoce y al revés. Al final la autora decidió aplicar la terminología checa al sistema español, ya que sería más complicado inventar nueva terminología, porque lo que conocemos del checo en español muchas veces no existe.

Si nos basamos en el estudio de propios modificadores del nombre, de primero tuvimos que especificar las clases de palabras que pueden formar este tipo de complemento. Mientras que en checo pueden ser adjetivos, sustantivos, numerales, pronombres, adverbios u otros, los que más se usan en español para formar parte del

la sintagma nominal son los adjetivos, sustantivos y sintagmas preposicionales. El resto del español clasifica como actualizadores del sintagma nominal.

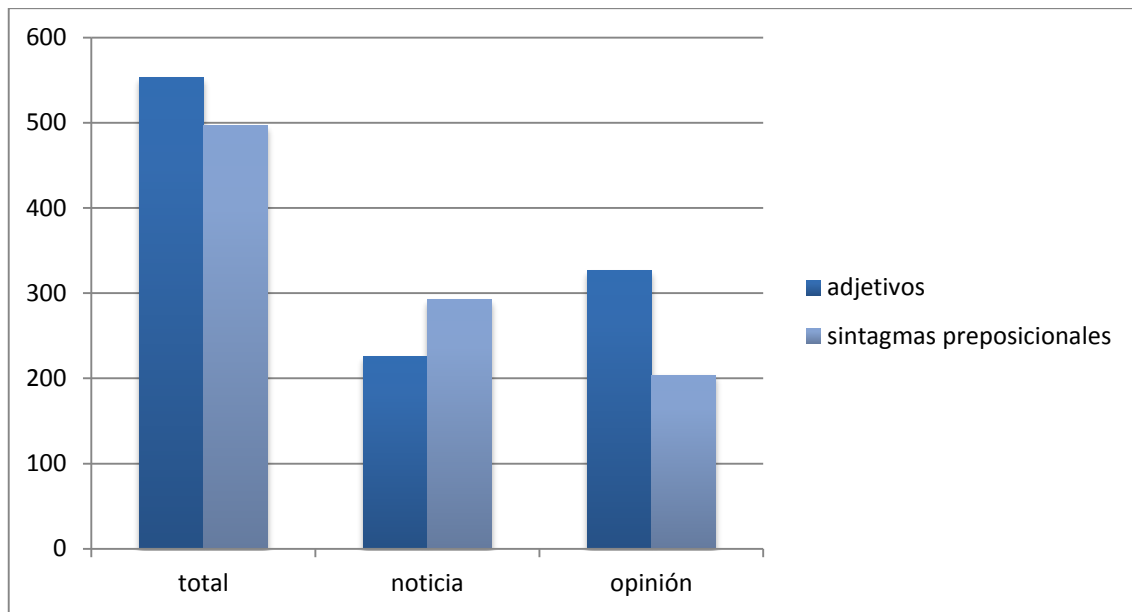
Tras determinar los recursos que pueden formar los modificadores nos centramos en varios aspectos formales que pueden llevar. De primero nos fijamos en la concordancia del sustantivo con sus modificadores y así definimos dos grupos principales que vamos a llamar modificadores directos e indirectos. Según los gramáticos españoles podríamos decir que los que en varios casos se llaman modificador pertenecen al grupo de modificadores directos y lo que se determina como complemento sería a lo que podemos clasificar como modificador indirecto. El problema es que en ninguna de las fuentes que utilizamos no habíamos encontrado una palabra que incluya los dos grupos. Así es muy fácil confundirse si queremos estudiar el tema de varios libros.

Si nos fijamos en el grupo de modificadores directos, hemos incluido a este tipo de modificador los adjetivos y según la tradición checa también los numerales. En el grupo de los modificadores indirectos pertenecen los que están formados por un sintagma preposicional. Aparición de las dos clases de modificadores en dos tipos de textos periodísticos analizamos desde dos puntos de vista. De primero contamos todos los modificadores y los dividimos en parte de los directos e indirectos. Los resultados podemos ver en la tabla siguiente:

	<i>Modificadores directos</i>	<i>Modificadores indirectos</i>
<i>total</i>	707	497
<i>noticia</i>	380	293
<i>opinión</i>	327	204

Al ver la diferencia entre los comentarios y opiniones donde sobran los modificadores directos, decidimos quitar del análisis los numerales y hacer un diagrama comparando la aparición de adjetivos y sintagmas preposicionales, es decir los dos recursos más utilizados en español.

La proporción de presencia se ha cambiado como podemos ver en el gráfico:

Nos podemos fijar que en el caso de los comentarios, los adjetivos se usaron solamente en 38 % de todos los modificadores. Este resultado podemos atribuir a lo que los autores de noticias tienen que mantener objetividad y cuando pueden, usan en vez de adjetivo un complemento preposicional.

Otros grupos que definimos entre los modificadores son basados en la información que el modificador aporta sobre el sustantivo. Desde este punto de vista podemos distinguir los modificadores especificativos que traen una información restrictiva, así extienden significado del sustantivo que complementan. Por otro lado los modificadores explicativos añaden datos o informaciones que sobre el sustantivo. Casi siempre van separados por comas. En los textos que analizamos encontramos 98% de modificadores restrictivos, los 2% que quedan formaron modificadores que traen información explicativa. En español al lado de modificadores de define también el término de aposición. Las aposiciones están formadas por dos sustantivos entre los que no hay ninguna preposición. Igual que los modificadores, también las aposiciones se pueden dividir en dos grupos, en las que nos aportan información explicativa y las que aportan información especificativa. En los textos se encontraron 37 aposiciones y de ellas 69% fueron aposiciones explicativas, es decir que fueron separadas por comas.

Analizando los modificadores desde el punto de vista del número de constituyentes que pueden modificar el nombre, hicimos varios descubrimientos sobre las combinaciones que pueden hacer. El sustantivo podemos modificar usando complementos múltiples. Eso significa que en el núcleo del sintagma dependen varios

modificadores que están en el mismo nivel, separados por comas o conjunción y. Los modificadores desarrollados son los que están formados por dos o más modificadores que están pendiente uno de otro. Así, si el núcleo modificamos por un sintagma preposicional en este nuevo sitnagma puede depender adjetivo u otro sintagma. Hay varias combinaciones de adjetivos, sintagmas preposicionales y numerales que pueden formar este tipo de modificador. Nosotros hicimos tabla de los más utilizados:

determinante	SUSTANTIVO	adjetivo	sintagma preposicional	
determinante	SUSTANTIVO	adjetivo	sintagma preposicional	adjetivo
determinante	SUSTANTIVO	adjetivo	adjetivo	
determinante	SUSTANTIVO	sintagma preposicional	adjetivo	
determinante	SUSTANTIVO	sintagma preposicional	sintagma preposicional	
determinante	SUSTANTIVO	sintagma preposicional	sintagma preposicional	adjektivum
determinante	SUSTANTIVO	sintagma preposicional	sintagma preposicional	sintagma preposicional
numeral	SUSTANTIVO	adjetivo		
numeral	SUSTANTIVO	sintagma preposicional		
numeral	SUSTANTIVO	sintagma preposicional	adjetivo	
numeral	SUSTANTIVO	adjetivo	sintagma preposicional	
adjetivo	SUSTANTIVO	adjetivo		
adjetivo	SUSTANTIVO	sintagma preposicional		
adjetivo	SUSTANTIVO	sintagma preposicional	adjetivo	
adjetivo	SUSTANTIVO	adjetivo	sintagma preposicional	

La posición de los modificadores trata sobretodo sobre los adjetivos. Los sintagmas preposicionales siempre tienen que estar detrás del sustantivo, pero los adjetivos pueden aparecer ante y detrás del núcleo del grupo nominal. Los adjetivos que están en frente del sustantivo traen una información típica para el nombre y así tienen una función explicativa. También puede significar que el autor quiere con esta posición llamar atención del lector y destacar su opinión. Eso quiere decir que los adjetivos propuestos expresan cierta subjetividad del autor y hace el sintagma más expresivo.

Tras terminar la parte teórica hicimos una conclusión del trabajo. La tesis nos ayudó entender a la problemática de los modificadores del nombre en español. Los resultados y conocimientos pueden servir a otros autores que podrían centrarse en temas a los que en este trabajo no dedicamos tanto espacio como merecen.

SEZNAM LITERATURY

BÁEZ S.J., DUBSKÝ J., KRÁLOVÁ J. (1999): *Moderní gramatika španělštiny*. Plzeň, Fraus.

GÓMEZ TORREGO L. (2002): *Gramática didáctica del español*. Ediciones SM, Madrid.

GREPL M., KARLÍK P. (1998) *Skladba češtiny*. Olomouc. Votobia

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (2010) *Nueva gramática de la lengua española*. Madrid. Asociación de Academias de la Lengua española.

RIGAU G. (1999) *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid. Espasa Calpe.

FERNANDEZ LEBORANS M. J. (2003). *Los sintagmas del español: I el sintagma nominal*. Arco Libros, Madrid

ZAVADIL B., ČERMÁK P. (2008): *Sintaxis del español actual*. Praha. Karolinum.

INTERNETOVÉ ZDROJE

SCHARFENBERG, EVALD. Los estudiantes venezolanos reúnen a miles de manifestantes. *EL PAÍS*. [Online] [Citace: 5. březen 2014.]

AGENCIAS. Más de 200.000 evacuados por la erupción del volcán Kelud en Indonesia. http://internacional.elpais.com/internacional/2014/02/14/actualidad/1392361765_314197.html. [Online] [Citace: 2. březen 2014.]

FORSYTH, FREDERIK. EL PAÍS. *Sin histerias, por favor, o será la guerra*. [Online] [Citace: 10. březen 2014.]
http://internacional.elpais.com/internacional/2014/03/06/actualidad/1394135494_689022.html.

TIMOSHENKO, YULIA. Crimea siempre será de Ucrania. *EL PAÍS*. [Online] [Citace: 25. březen 2014.]
http://elpais.com/elpais/2014/03/20/opinion/1395310230_232278.html.

BŘEZEN 2014.]
http://economia.elpais.com/economia/2014/03/14/actualidad/1394798341_369013.html.

REINOSO, JOSE. EL PAÍS. *Desaparecido un avión malasio que volaba a Pekín con 239 personas a bordo*. [Online] [Citace: 11. březen 2014.]
http://internacional.elpais.com/internacional/2014/03/08/actualidad/1394243322_328328.html.

CUÉ, CARLOS E. La figura de Adolfo Suárez recupera por un día la unidad política. *EL PAÍS*. [Online] [Citace: 30. březen 2014.]
http://politica.elpais.com/politica/2014/03/24/actualidad/1395648506_720140.html.

ORRIOLS, LLUÍS. El termostato de la independencia. *EL PAÍS*. [Online] [Citace: 25. březen 2014.]

http://ccaa.elpais.com/ccaa/2014/03/21/catalunya/1395429691_167054.html.

LLORCA, JOSÉ PEDRO PÉREZ. Valiente y generoso. *EL PAÍS*. [Online] [Citace: 25. březen 2014.]

http://politica.elpais.com/politica/2014/03/23/actualidad/1395610042_224170.html.

CORDERO, DANI. EL PAÍS. *El cambio de nombre de Barajas a Adolfo Suárez costará más de medio millón*. [Online] [Citace: 28. březen 2014.]

http://economia.elpais.com/economia/2014/03/25/actualidad/1395739880_004588.html.

RAMOS, TONY. Marruecos comienza a construir su propia valla en la frontera con Melilla. *EL PAÍS*. [Online] [Citace: 28. březen 2014.]

http://politica.elpais.com/politica/2014/03/24/actualidad/1395682948_137927.html.

SÁCHEZ-VALLEHO, MARÍA ANTONIA. Rusia despeja Crimea a la fuerza. *EL PAÍS*. [Online] [Citace: 26. březen 2014.]

http://internacional.elpais.com/internacional/2014/03/22/actualidad/1395494910_715812.html.